

การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

DEVELOPMENT OF MANUAL STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
OF LAMPANG SPECIAL EDUCATION CENTER

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2567

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ

การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผู้วิจัย

ปณณช คำจิตแจ่ม

สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมั่นแจ่ม

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมั่นแจ่ม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน แสนใจพรหม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้นับการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาดตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ โชติเดชานรงค์)

วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ : การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผู้วิจัย : ปุณณช คำจิตแจ่ม

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำเนินา หมั่นแจ่ม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง 2) ใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน และครู 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม และแบบสอบถามความพึงพอใจของครู วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า สภาพปัจจุบันภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และความต้องการของครู ภาพรวมอยู่ระดับมาก ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.2 การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เนื้อหามีความเหมาะสม เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ พบว่า ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

2. การใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยทำแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า คะแนนรวมเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

3. ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาคู่มือ, การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

The Title : Development of Manual Student Care and Support System
of Lampang Special Education Center

The Author : Poonyanooch Khamjitjam

Program : Educational Administration

Independent Study Advisor
: Assistant Professor Dr.Samnao Muenjeam Advisor

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) design and develop the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center, 2) using the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center and, 3) investigate teachers' satisfaction with the system by develop the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center according to the 5 – step of the student care and assistance system. The target group was 1 director, 1 deputy director, and 34 teachers. The tools for collecting data were survey, workshop recording forms, manual suitability evaluation forms, pre- and post-training tests and teachers' satisfaction survey. The Data were analyzed using basic statistics and content. The research results were found as follows.

1. Designing and developing the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center found that

1.1 A study of the current conditions and needs of teachers in operating the student care and support system of Lampang Special Education Center found that the overall current condition is at a moderate level. The aspect of knowing individual students had the highest average and the forwarding side had the lowest average. The needs of teachers the overall is at a high level. The aspect of knowing individual students had the highest average and the aspect of student promotion and development had the lowest average.

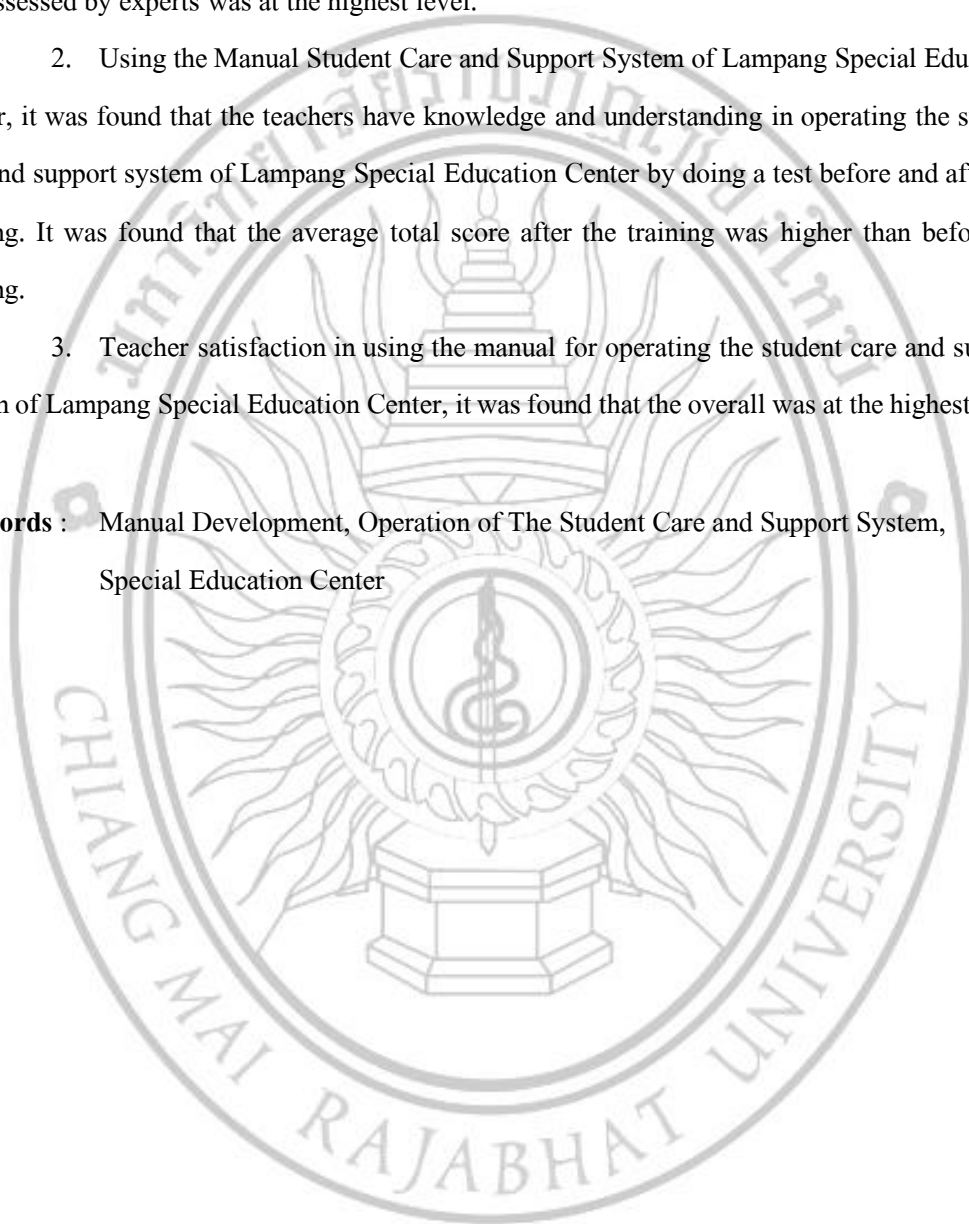
1.2 Designing and developing the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center found that the Manual Student Care and Support System of

Lampang Special Education Center that was created and developed has appropriate content. It was easy to understand and can be put into practice. The manual was divided into 3 parts: Part 1 introduction, Part 2 details about the operation of the student care and support system of Lampang Special Education Center, and Part 3 the appendix. Overall, the appropriateness of the manual that was assessed by experts was at the highest level.

2. Using the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center, it was found that the teachers have knowledge and understanding in operating the student care and support system of Lampang Special Education Center by doing a test before and after the training. It was found that the average total score after the training was higher than before the training.

3. Teacher satisfaction in using the manual for operating the student care and support system of Lampang Special Education Center, it was found that the overall was at the highest level.

Keywords : Manual Development, Operation of The Student Care and Support System, Special Education Center

กิตติกรรมประกาศ

การบริหารจัดการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นนักเรียนคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากการช่วยเหลือ แนะนำ ตลอดจนกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมีนแจ่ม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน แสนใจพรหม กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ศาสตราจารย์ ดร.สมเกตุ อุทธโยธา นายอัมรินทร์ พันธุ์วิไล อาจารย์ ดร.นพพร ชลารักษ์ นางเข็มจิรา เสวตรัตนเสถียร นางสาวพิลาวรรณ หอระดี และนายคชาวุธ อักษร ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย พร้อมทั้งให้แนวคิดและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารและครูศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่นที่ให้ความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง คือ คณะครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่เต็มใจให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการศึกษาค้นคว้าอิสระ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้

ปณณช คำจิตแจ่ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	๗
ABSTRACT.....	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๙
สารบัญภาพ	๙
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
การพัฒนาคู่มือ	8
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	16
วงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA	24
การพัฒนาครู	26
บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
กลุ่มเป้าหมาย	38
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	46
ตอนที่ 2 ผลการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	71
ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	74
5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	80
สรุปผลการวิจัย	80
อภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ	93
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ	94
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการค้นคว้าอิสระ	102
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการทำการค้นคว้าอิสระ	103
ภาคผนวก จ คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	139
ประวัติผู้วิจัย	145

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ข้อมูลครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	33
2.2 ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2565	33
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง	48
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	48
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง ด้านการคัดกรองนักเรียน	50
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	51
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	52
4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง ด้านการส่งต่อ	53
4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	56
4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง ด้านการคัดกรองนักเรียน	57
4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	58
4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	59
4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง ด้านการส่งต่อ	61
4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของคู่มือการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง	66
4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านรูปแบบของคู่มือ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	66
4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านส่วนนำของคู่มือ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านส่วนเนื้อหา ของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	68
4.18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านส่วนท้ายของ กลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	70
4.19	ผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมการใช้กลุ่มการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	71
4.20	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของครู	74
4.21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้ กลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	75
4.22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้ กลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านรูปแบบของกลุ่ม	76
4.23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้ กลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านเนื้อหา	76
4.24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้ กลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการนำไปใช้	77

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
4.1 คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	71
4.2 ภาพการอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	72

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 26 ให้โรงเรียนจัดการประเมินนักเรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา (สุวิจักขณ์ สายช่วย, 2563, น. 3) ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็ก (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, 2563, น. 139) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2547 ตามมาตรา 42 ได้กำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอน การปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนานักเรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียน พัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด

ความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน จึงได้กำหนดแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 2)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ จนตลอดชีวิต ดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนพิการ ทำให้ทราบถึงความแตกต่างด้านศักยภาพการเรียนรู้ สุขภาพ พฤติกรรม ครอบครัว และสังคมของผู้เรียนรายบุคคล ประกอบกับการวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2564 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า กลุ่มบริหารงานวิชาการยังขาดข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทางด้านการเรียนรู้ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรมหรืออารมณ์ ด้านครอบครัว และด้านสังคม เพื่อนำมาจัดกลุ่มสำหรับการให้ความช่วยเหลือตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ไม่มีคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนพิการ ส่งผลให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบกับบุคลากรครูมีการย้ายลาออก และมีการโยกย้ายอยู่เป็นประจำทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง, 2564, น. 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงได้กำหนดงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นในปีการศึกษา 2564

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคู่มือการดำเนินงานจะช่วยให้ครูประจำชั้นได้ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (อนุสรฯ เหล็กคำ, 2565, น. 41) และนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ พกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 2)

ผู้ศึกษาในฐานะเป็นครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง จึงสนใจที่จะศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
2. เพื่อใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางได้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
2. ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ในการดำเนินการศึกษานี้ใช้กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 34 คน

กลุ่มเป้าหมายใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครู กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน

1.2 การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 5 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกครู ดังนี้

- 1) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาพิเศษ ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2) เป็นผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรสถานศึกษา งานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อม งานประกันคุณภาพการศึกษา งานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน และงานวินัยและรักษาวินัย
- 3) เป็นผู้ที่เต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัย

2. การใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษารั้วนี้เป็นการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 2) โดยแต่ละขั้นตอนดำเนินงานตามวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA

ขอบเขตด้านเวลา

เดือนมกราคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566

ขอบเขตด้านสถานที่

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง 5 ขั้นตอน คือ

1. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล หมายถึง การได้มาของข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนรายบุคคล ช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่ได้นำมาคัดกรองนักเรียนและนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียนได้ตรงกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนรายบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนรายบุคคลเพื่อนำมาจัดอยู่ในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และวางแผนในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของนักเรียนรายบุคคล

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน หมายถึง การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียมกันด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม

5. การส่งต่อ หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนที่เกินความสามารถของครูผู้รับผิดชอบหรือครูประจำชั้น โดยการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องทางและรวดเร็ว

การสร้างและพัฒนาคู่มือ หมายถึง การจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

2. วิพากษ์ร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

3. ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยผู้เชี่ยวชาญ

4. ปรับปรุงคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ให้เป็นฉบับสมบูรณ์

การใช้คู่มือ หมายถึง การทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางเป็นเวลา 1 เดือน ภายหลังจากอบรมการใช้คู่มือ

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้ศึกษาอ่านทำความเข้าใจและนำมาใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่าง

ถูกต้องและเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก

ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การพัฒนาคู่มือ
 - 1.1 ความหมายของคู่มือ
 - 1.2 ประเภทของคู่มือ
 - 1.3 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 1.4 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ
2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. วงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA
4. การพัฒนาครู
 - 4.1 ความหมายของการพัฒนาครู
 - 4.2 ความสำคัญของการพัฒนาครู
 - 4.3 รูปแบบการพัฒนาครู
5. บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 - 5.1 ข้อมูลพื้นฐาน
 - 5.2 ภาระงาน
 - 5.3 ข้อมูลครูและบุคลากร
 - 5.4 ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2565
 - 5.5 งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคู่มือ

ความหมายของคู่มือ

พริ้มเพราวดี หันตรา (2558, น. 68) ได้กล่าวว่า คู่มือ (Manual) หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจนและสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปเป็นแนวทางปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ ได้บรรลุเป้าหมาย

ลัดดาวรรณ นวลสงค์ (2558, น. 29) ได้ให้ความหมายคู่มือว่า หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ที่จัดทำเป็นรูปเล่ม มีองค์ประกอบและเนื้อหาอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้ที่ศึกษาคู่มือมีความสะดวกในการศึกษาเรื่องที่สนใจได้ด้วยตนเอง

สุพจน์ พ่วงสิริ (2559, น. 32) ได้ให้ความหมายคู่มือ หมายถึง สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ จัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้เฉพาะเรื่อง มีการอธิบายที่เป็นขั้นตอนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง เข้าใจง่าย ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

ชลธาร สมาธิ (2560, น. 28) ได้สรุปความหมายคู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ที่ศึกษา โดยมุ่งหวังให้มีความเข้าใจสามารถปฏิบัติการในเรื่องนั้นได้ด้วยตนเอง หรือหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานใด ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ณฐพัฒน์ อุบลอย (2563, น. 14) ได้กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสือ ตำรา เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ศึกษาคู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและนำไปดำเนินงานได้ทันที จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด ทำให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะใกล้เคียงกัน

อนุสรณ์ เหล็กคำ (2565, น. 41) ได้สรุปความหมายคู่มือ หมายถึง เอกสารที่รวบรวมทฤษฎีและเนื้อหาเพื่อให้ผู้ที่ศึกษาคู่มือได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและใช้เป็นแนวทางในการหาความรู้และคำตอบอย่างรวดเร็วด้วยตนเอง ทำให้สามารถทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น

จากความหมายของคู่มือที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นมาเฉพาะเรื่องให้ผู้ศึกษาได้ทำความเข้าใจกับสิ่งที่กำลังทำอยู่เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องมีมาตรฐานไปในทิศทางเดียวกัน

ประเภทของคู่มือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปถึงประเภทของคู่มือ ไว้ดังนี้

วัฒนา นิมประเสริฐ (2554, น. 45 อ้างถึงใน มะลิวัน สมศรี, 2558, น. 37) ได้แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการสอน เป็นเอกสารการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางหรือเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน หรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกัน เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านและการเรียนรู้

2. คู่มือการปฏิบัติกิจกรรม เป็นเอกสารที่เสนอแนวทางการปฏิบัติการฝึกงานของผู้เรียนทั้งสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ รวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ เช่น คู่มือการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ที่ศึกษา โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้ศึกษาเข้าใจ สามารถลงมือปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เช่น คู่มือประกอบอาหาร

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่น ๆ (2542, น. 153 อ้างถึงใน สุภานันท์ ปันงาม, 2561, น. 50) ได้แบ่งคู่มือ ไว้ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นลักษณะของเอกสารเพื่อใช้เป็นแนวทางให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาการ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมและเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิง

2. คู่มือผู้เรียน เป็นลักษณะของหนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่กับตำราเรียนปกติ ประกอบด้วยสาระ แบบฝึกหัด ตอบคำถามปัญหาต่าง ๆ สรุปเนื้อหาต่าง ๆ

3. คู่มือทั่วไป เป็นลักษณะของหนังสือแนะนำให้มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับผู้ที่ศึกษาให้เข้าใจ และสามารถดำเนินการตามคำแนะนำของคู่มือได้ด้วยตนเอง

กาญจนา จานงศักดิ์ (2551, น. 30 อ้างถึงใน สุภานันท์ ปันงาม 2561, น. 51) ได้แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

1. คู่มือการสอนของครู เพื่อเป็นแนวทางหรือคู่มือทั่วไป มีไว้เพื่อให้ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมได้มีหลักการ แนวทางในการจัดดำเนินงานในเรื่องของกิจกรรมทุกประเภทมีข้อเสนอแนะให้ครูได้ศึกษาก่อนการเรียนการสอนในเรื่องหลักการสอน วิธีการสอน และจัดกิจกรรมในหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร จะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่หลงทาง ไม่ทำให้เสียเงินเสียเวลา เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือรายวิชา คู่มือการใช้สื่อ เป็นต้น

2. คู่มือนักเรียน ให้นักเรียนไว้เพื่อจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เช่น คู่มือนักเรียนของโรงเรียน หรือเป็นคู่มือตำราเรียน เพื่อจะได้ใช้ตำราเรียนได้ถูกต้อง รวดเร็วและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. คู่มือการจัดกิจกรรม จัดทำไว้เพื่อให้ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมได้มีหลักการแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องของกิจกรรมทุกประเภทได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิผล กิจกรรมที่จัดมีการบรรลุตามวัตถุประสงค์ สรุปได้ว่าคู่มือ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) คู่มือที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น คู่มือครู คู่มือนักเรียน คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) คู่มือทั่วไป เป็นลักษณะของเอกสารแนะนำความรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่ผู้ที่ศึกษาเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามได้ด้วยตนเอง

สิริกร ประสพสุข (2555, น. 83 – 85 อ้างถึงใน ณฐพัฒน์ อุงพลอย, 2563, น. 14) อธิบายว่าโดยทั่วไปหนังสือคู่มือที่พบกัน มี 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือครู (Teacher's Manual or Handbook) เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน เช่น คู่มือจัดกิจกรรมบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย คู่มือปฏิบัติการนิเวศวิทยา เป็นต้น

2. คู่มือเรียน: แบบฝึกปฏิบัติ (Student's Manual or Workbook) คือ หนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่กับตำราที่เรียน ปกติจะประกอบไปด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถามที่วางสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับหนังสือตำราเท่านั้น แต่อาจจะใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษาควบคู่ไปกับสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น บทเรียน วิดีทัศน์ บทเรียนทางไกล ภาพยนตร์หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมุ่งหวังให้ผู้ที่ศึกษามีความเข้าใจ และสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คู่มือที่ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาขึ้นจัดอยู่ในประเภทคู่มือครู เป็นเอกสารที่เสนอแนวทางและคำแนะนำการจัดหรือปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในที่นี้คือ คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

องค์ประกอบของคู่มือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปถึงองค์ประกอบของคู่มือ ไว้ดังนี้

พริ้มเพราวดี หันตรา (2558, น. 69) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือว่า ประกอบไปด้วย คำนำ คำแนะนำการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ ประโยชน์ของคู่มือ เนื้อหาของคู่มือเกี่ยวกับ เรื่องนั้น การนำไปใช้ ภาคผนวก (ประกอบด้วย หนังสือ เอกสารอ้างอิง หรืออื่น ๆ)

มะลิวัน สมศรี (2558, น. 39) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือและวัตถุประสงค์คู่มือ ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระ แบบฝึกกิจกรรม และการวัดประเมินผล และส่วนที่ 3 แหล่งอ้างอิง ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือ นั้นจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีวิธีการใช้ไม่สลับซับซ้อน การนำเสนอแหล่งความรู้ สื่ออุปกรณ์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

เบญจวรรณ ฆารประเดิม (2559, น. 37) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือ ไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 ส่วนหน้า

- 1.1 ปกนอก
- 1.2 ปกใน
- 1.3 คำนำ
- 1.4 สารบัญ
- 1.5 บัญชีตาราง หรือบัญชีภาพ (ถ้ามี)

2. องค์ประกอบที่ 2 ส่วนเนื้อหา

- 2.1 ที่มา ความจำเป็น เหตุผลในการจัดทำ
- 2.2 หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 ขั้นตอนการจัดทำ และการนำคู่มือไปใช้
- 2.4 ข้อควรระวัง ข้อสังเกต หรือข้อเสนอแนะในการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้

ให้เกิดประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบที่ 3 ส่วนท้าย

- 3.1 บรรณานุกรม
- 3.2 ภาคผนวก เช่น สื่อเสริมในความรู้ แบบทดสอบ เป็นต้น
- 3.3 ประวัติผู้เขียน

สุพจน์ พวงสิริ (2559, น. 35) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือว่า คู่มือควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อหาสาระที่ตรงกับเรื่องที่นำเสนอ มีคำชี้แจงที่ชัดเจนเข้าใจง่าย อธิบายถึงวิธีการศึกษาและขั้นตอนการทํากิจกรรมต่าง ๆ ที่ชัดเจน มีการแนะนำแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มช่องทางในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่อไป

ชลธาร สมานธิ (2560, น. 28) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือว่าควร ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือและวัตถุประสงค์คู่มือ ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระแบบฝึกกิจกรรมและการวัดประเมินผล และส่วนที่ 3 แหล่งอ้างอิง ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือนั้นจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีวิธีการใช้ไม่สลับซับซ้อน การนำเสนอแหล่งความรู้ สื่ออุปกรณ์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

จากการศึกษาองค์ประกอบของคู่มือข้างต้น ผู้ศึกษาได้พัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เพื่อใช้ในการพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคู่มือมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก

ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542, น. 14 – 15 อ้างถึงใน พรหมเพราวดิ หันตรา, 2558, น. 74 – 76) กล่าวถึง การจัดสร้างคู่มือจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นของการสร้างคู่มือ เพราะคู่มือจะเป็นแหล่งความรู้ของผู้ที่ศึกษา และสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้ทันทีอย่างถูกต้องในการเขียนคู่มือนั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นที่จะเป็นผู้สร้างขึ้นมา และผู้ที่ศึกษาคู่มือก็ไม่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญเช่นกัน เพราะหากมีผู้เชี่ยวชาญแล้ว คู่มือก็จะไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป เพราะผู้เชี่ยวชาญจะให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงเท่านั้น

ขั้นตอนในการพัฒนาคู่มือมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนร่างคู่มือ จะต้องศึกษาคำถามต่อไปนี้ให้เข้าใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนร่างคู่มือ

1.1 จุดมุ่งหมายของคู่มือคืออะไร นั่นคือต้องการให้ผู้ศึกษานำไปใช้อย่างไร ใช้เพื่ออะไร หรือใช้เมื่อไร เช่น คู่มือในการแก้ปัญหาต้องการให้ใช้คู่มือกำกับการปฏิบัติหรือใช้ก่อนการปฏิบัติงาน

1.2 ใครเป็นผู้ที่ต้องศึกษาคู่มือ ถ้ากำหนดผู้ที่ต้องศึกษาคู่มือจะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้ที่ศึกษาทันที พยายามสร้างคู่มือที่มีผู้ที่ศึกษาประเภทเดียวกันเท่านั้น เป็นเรื่องยากที่จะทำคู่มือสำหรับผู้ที่ศึกษาหลายประเภท เพราะผู้ที่ศึกษาอาจมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ดังนั้น

ความต้องการในแต่ละระดับจึงแตกต่างกัน และเป็นเรื่องยากที่จะทำให้คู่มือให้ครอบคลุมความต้องการทั้งหมดได้ในทุกระดับ การสร้างคู่มือที่มีผู้ที่ศึกษาประเภทเดียวกันจะทำให้คู่มือนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 การสอบถามผู้ที่ศึกษาว่า พวกเขาต้องการคู่มือแบบใด เช่น ต้องการเนื้อหาประมาณเท่าใด ไม่เยอะหรือน้อยจนเกินไป หรือต้องการภาพประกอบหรือไม่ การสร้างคู่มือต้องสร้างให้ตรงกับความต้องการของผู้ที่ศึกษาให้ได้มากที่สุด

1.4 คู่มือจะใช้อย่างไร เช่น ถ้าผู้ที่ศึกษาต้องการใช้เพื่อดำเนินขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ผู้สร้างคู่มือควรมีร่างขั้นตอนการทำงานประกอบ

1.5 เนื้อหาข้อมูลในคู่มือ เนื้อหาจะต้องทำให้ผู้ที่ศึกษารู้ถึงสิ่งที่ตนเองต้องการ มีความถนัดและสนใจ และเป็นสิ่งที่ผู้ที่ศึกษานำไปปฏิบัติได้

1.6 การกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน ทำอย่างไรจะทำให้ผู้ที่ศึกษาเข้าใจวิธีการใช้คู่มือ

1.7 กำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน กำหนดอย่างไร

1.8 การลำดับเนื้อหาในการเขียน ลำดับอย่างไร

2. การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ

2.1 การเขียนหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย

2.2 จัดลำดับหัวข้อเหล่านั้น

2.3 วางแนวทางการนำข้อมูลใส่ในแต่ละหัวข้อ

2.4 เริ่มต้นเขียนเนื้อหา โดยการใช้คำง่าย ๆ และสั้น ๆ อธิบายความหมายศัพท์เฉพาะ มีการยกตัวอย่างและลำดับเนื้อหาต้องมีความต่อเนื่อง

2.5 วางแผนการสาธิตตัวอย่าง

3. การทดสอบคู่มือ ทดสอบในเรื่องต่อไปนี้

3.1 เนื้อหาคู่มือ

3.2 รูปแบบ

3.3 ผลกระทบ

ในการทดสอบนี้ควรกำหนดผู้ทดสอบและวิธีการทดสอบ หลังจากนั้นนำคู่มือไปตรวจสอบและนำผลที่ได้มาแก้ไข

คู่มือเมื่อสร้างขึ้นมาแล้ว ก่อนนำคู่มือไปใช้จริง ควรมีการพัฒนาคู่มือให้มีประสิทธิภาพเสียก่อน การทดลองหาประสิทธิภาพของคู่มือดำเนินการ ดังนี้

1. ทดลองคู่มือเป็นรายบุคคล (Individual Tryout) หรือหนึ่งต่อหนึ่ง (1 : 1) ระหว่างดำเนินการในลักษณะนี้ ผู้สร้างคู่มือจะทำงานเป็นรายบุคคลกับกลุ่มเป้าหมายหนึ่งคนหรือสามคนหรือมากกว่าที่เป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมาย ดำเนินการหาประสิทธิภาพของคู่มือแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น จากการนำข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ทดลองคู่มือกับกลุ่มย่อย (Small – Group Tryout) จำนวน 9 คน มีจุดประสงค์ 2 ประการ ประการแรก คือ เพื่อตัดสินประสิทธิผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามหลังการประเมินตัวต่อตัว และเพื่อระบุปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ยังหลงเหลืออยู่ ประการที่สอง คือ เพื่อตัดสินใจว่ากลุ่มเป้าหมายสามารถใช้คู่มือโดยปราศจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สร้างคู่มือได้หรือไม่ และหาประสิทธิภาพของคู่มือ เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. ทดลองคู่มือกับกลุ่มใหญ่ (Field Tryout) จำนวน 30 – 100 คน ในระยะสุดท้ายของการประเมินผลระหว่างการดำเนินการ การจัดการเรียนรู้หลังจากการประเมินผลกลุ่มย่อยแล้ว จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ และถ้าการจัดการเรียนรู้สามารถใช้ได้ในสถานการณ์ตามที่ตั้งใจไว้ นั่นก็คือเป็นวิธีการดำเนินงานที่น่าจะเป็นไปได้ที่จะใช้กับการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่ตั้งใจ และหาประสิทธิภาพของคู่มือ เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น จากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หากผลที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพตามหลักความจริง

วิยะดา ธนสรรรณิข (2558 อ้างถึงใน ชลธาร สมานธิ, 2560, น. 27) กล่าวว่า แนวคิดในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานควรมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลือกเรื่องหรือตั้งชื่อเรื่องของคู่มือการปฏิบัติงาน ควรเลือกเรื่องให้ตรงกับความรู้ความสามารถที่ผู้เขียนจะสามารถศึกษาค้นคว้าได้อย่างละเอียดและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ควรตั้งชื่อเรื่องที่เป็นงานหลัก หรือเป็นงานที่ปฏิบัติจริง

2. ต้องเพิ่มประสบการณ์ให้ตัวเองโดยการศึกษาผลงานของบุคคลอื่นหรือเข้ารับการอบรม

3. ศึกษา ทำการบันทึก หรือสำเนาเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากแหล่งใด ผู้เขียนเป็นใคร และเขียนเมื่อไร ปีใด เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ซึ่งจะให้น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

4. วางแผนการเขียน วางโครงร่าง เป็นบท เป็นตอน เป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย

5. นำเนื้อหาที่ได้จากการค้นคว้ามาเขียนร้อยเรียงต่อกันจนสมบูรณ์ ภาษาที่ใช้เขียนควรเป็นภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย จะต้องคำนึงถึงผู้ที่ศึกษาตอบสนองความต้องการและความสนใจ

ของผู้ที่ศึกษา เนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักการ ทันสมัย ครอบคลุมประเด็นที่เขียน รูปแบบที่ดีต้องมีลักษณะเป็นวิชาการ แบ่งบท แบ่งตอนชัดเจน

6. ในแต่ละประเด็นหลักที่เขียน ควรมีน้ำหนักพอกัน มีความยาวพอกัน ให้ความละเอียดใกล้เคียงกัน และต้องเขียนผสมผสานกันระหว่างสิ่งที่ค้นคว้ากับประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติจริง

7. เรียบเรียงเป็นต้นฉบับ เริ่มทดลองใช้จริง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม การลด และการแก้ไข จากนั้นทดลองใช้ซ้ำ อ่านทบทวนหาข้อผิดพลาด เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์

8. จัดทำรูปเล่ม ให้ทีมงานหรือผู้มีความรู้ช่วยอ่าน เพื่อให้ข้อเสนอแนะหรือหาข้อบกพร่อง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม – ลด หรือสลับบทตอนใหม่ เพื่อให้การเสนอแนวคิดราบรื่น

สุกานันท์ ปันงาม (2561, น. 61 – 62) กล่าวถึง การจัดทำคู่มือจะต้องคำนึงว่า คู่มือที่สร้างขึ้นมานั้นมีความจำเป็นอย่างไร โดยคู่มือเป็นแหล่งของความรู้ของผู้ที่ศึกษา และที่สำคัญคู่มือจะเป็นตัวช่วยให้มีความเข้าใจมากขึ้น ในการพัฒนาคู่มือผู้เชี่ยวชาญจะมีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการให้คำแนะนำต่าง ๆ เช่น แก้ไข การยกตัวอย่าง เป็นต้น สำหรับขั้นตอนในการพัฒนาคู่มือมี 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การวางแผนร่างคู่มือ คำถามต่อไปนี้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจการวางแผนร่างคู่มือ

1. จุดมุ่งหมายของคู่มือคืออะไร นั่นคือต้องการให้ผู้ศึกษาเป็นอย่างไร เช่น ใช้คู่มือการแก้ปัญหา ใช้เป็นคู่มือกำกับกับการปฏิบัติ หรือใช้ก่อนการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. ใครเป็นผู้ที่ต้องศึกษาคู่มือเหล่านี้ ถ้ากำหนดผู้ที่ศึกษาคู่มือเราจะทราบถึงความต้องการเฉพาะบางประการของผู้ที่ศึกษาทันที พยายามสร้างคู่มือผู้ที่ศึกษาอาจมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ดังนั้น ความต้องการในแต่ละระดับจึงแตกต่างกัน

3. การสอบถามผู้ที่ศึกษาว่าพวกเขาต้องการคู่มือแบบใด เช่น ต้องการเนื้อหาประมาณเท่าใด ไม่เยอะหรือน้อยจนเกินไป หรือต้องการภาพประกอบหรือไม่ การสร้างคู่มือต้องสร้างให้ตรงกับความต้องการของผู้ที่ศึกษาให้ได้มากที่สุด

4. คู่มือนี้จะใช้ที่ไหน

5. คู่มือจะใช้อย่างไร เช่น ถ้าผู้ที่ศึกษาต้องการใช้เพื่อดำเนินขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ผู้สร้างคู่มือ ควรจะมีร่างขั้นตอนการทำงานประกอบ

6. นำข้อมูลมาใช้ในคู่มือ ก่อนอื่นผู้สร้างควรจะต้องชี้ชัดถึงสิ่งที่ต้องการใช้ จากนั้นมาพิจารณาความชำนาญ เจตคติ และความรู้ความสามารถของผู้ที่ศึกษาต้องการในการปฏิบัติ

7. กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน จะได้ทราบว่าผู้ที่ศึกษาต้องทำอะไร

8. การกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน

9. การลำดับเนื้อหาในการเขียน

ขั้นที่ 2 การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ

1. การเขียนหัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อย

2. จัดลำดับหัวข้อเหล่านั้น

3. วางแนวการนำข้อมูลใส่ในแต่ละหัวข้อ

4. เริ่มต้นเขียนเนื้อหาโดยใช้คำง่าย ๆ สั้น ๆ อธิบายความหมายและศัพท์เฉพาะ

มีการยกตัวอย่างมีความต่อเนื่องของเนื้อหา

ขั้นที่ 3 การทดสอบคู่มือ เราจะทดสอบคู่มือในเรื่องต่อไปนี้

1. เนื้อหาคู่มือ

2. รูปแบบ

3. ผลกระทบ

คู่มือที่ทำการพัฒนาจะดีได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้ทำการพัฒนาว่า ได้มีการวางแผนสำรวจตรวจสอบความต้องการของผู้ที่ศึกษาคู่มือมากน้อยแค่ไหน มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนหรือไม่ ถ้าทุกขั้นตอนเป็นไปด้วยความระมัดระวัง คู่มือที่พัฒนาจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับผู้ใช้

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดทำคู่มือ ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการพัฒนาครู โดยมีขั้นตอนการจัดทำ ดังนี้ 1) ร่างคู่มือจากการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของครู 2) พัฒนาคู่มือโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 4) ปรับปรุงแก้ไขคู่มือให้สมบูรณ์

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559, น. 8) ได้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไขปัญหา ให้ความดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผน และมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้

ปรมาภรณ์ สนิธิ (2560, น. 18) ได้สรุปความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าหมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบแบบแผน มีขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักร่วมกับบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษาในการส่งเสริมป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน และให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งและปลอดภัย

นิษฐา กลิ่นเอี่ยม (2561, น. 11) ได้สรุปว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระบบหรือกระบวนการที่ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพที่ดี และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, น. 13) ได้กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่เหมาะสม ชัดเจน มีครูที่ปรึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมกัน แก้ไขปัญหาของนักเรียนให้สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการพัฒนาตนเอง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ธิดินัดดา สิงห์แก้ว (2562, น. 10) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการทำงานตามขั้นตอนและใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบหลักฐานการปฏิบัติงานได้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ของสถานศึกษา โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

สุวิจักขณ์ สายช่วย (2563, น. 6) ได้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าหมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานหลัก บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564, น. 8) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหา และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนตามแบบแผนและขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้

นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานช่วยเหลือ ค้ำครอง ดูแล ป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนตามวิธีการ และมีเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานและชัดเจนตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้นเป็นหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยร่วมกับบุคลากรอื่นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนา ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาแก่นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามที่สังคมต้องการ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา นอกจากการพัฒนาและส่งเสริมแล้วการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทางสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึง ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการส่งเสริมนักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย กรมสุขภาพจิตจึงเล็งเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ชัดเจน มีการประสานความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งวิธีการ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 9) ดังที่ จุติกรณ์ นิสสัย (2558, น. 18) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ว่า

1. นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และด้านพฤติกรรมให้มีคุณภาพ
2. ครูใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางการเรียน ข้อมูลสุขภาพของนักเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน
3. ผู้ปกครองมีความร่วมมือกับทางโรงเรียน หรือผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ผู้บริหารวางแผนจัดกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนา ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559, น. 9) ได้ให้คุณค่าและความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนา ส่งเสริม ดูแล แก้ไขปัญหาต่าง ๆ และได้รับความดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้อง ทันเวลาและทั่วถึง ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. เป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาออกเรียนกลางคัน แต่จะช่วยประทับประคองให้นักเรียนอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร

3. สร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่านักเรียนแต่ละสถานภาพจะได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

4. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างอบอุ่นด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

5. นักเรียนรักโรงเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีทักษะชีวิต สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

6. มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นผู้รู้จักตนเอง ควบคุมตนเอง มีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม มีเป้าหมายในชีวิต และมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่อปัญหา

7. มีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ก่อให้เกิดระบบงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง

สอดคล้องกับ นิษฐา กลิ่นเอี่ยม (2561, น. 12) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณค่า และจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืนและเป็นระบบ โดยมีครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นเป็นหลักในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมของครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษารวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนจากสถานศึกษา ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายความว่า การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยเครื่องมือและวิธีการสำหรับครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และรุ่งนภา สุขสำแดง (2563, น. 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สิ่งสำคัญที่ช่วยให้

นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญและจำเป็นที่สถานศึกษา ทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ปัญหา นักเรียนด้วยวิธีการ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคล ที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรม ทักษะชีวิต สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายและจุดเน้นในการ พัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กค.ชน.สพฐ.) ดำเนินการ ขับเคลื่อนโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาศักยภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการ หนึ่งในการบริหารที่สำคัญ สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, 2557, น. 3)

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนา
- 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 5) การส่งต่อ

จุติกรณ นิสสัย (2558, น. 26 – 43) ได้สรุปขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ไว้ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการใช้ระเบียบสะสมที่มีข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางการเรียน ข้อมูลสุขภาพของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน และการสัมภาษณ์ข้อมูล เกี่ยวกับครอบครัว

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานพิจารณาข้อมูลจากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็กและแบบสัมภาษณ์เด็ก เพื่อนำมาทำการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา

3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การดำเนินการจัด กิจกรรมสนับสนุนนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรม

ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น และการพัฒนานักเรียน หมายถึง การดำเนินการพัฒนานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้มีความปกติ มีการขอความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมกีฬา และการจัดกิจกรรมลูกเสือ เป็นต้น

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การป้องกันปัญหานักเรียน หมายถึง การดำเนินงานให้ความรู้ต่อประเด็นที่เป็นปัญหาให้นักเรียนทราบในการที่จะป้องกันปัญหานักเรียนต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครองให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่ผู้ปกครองและนักเรียน การแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง การหาสาเหตุของปัญหาที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมจัดอยู่ในกลุ่มมีปัญหา กำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ทำการประสานความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน

5. การส่งต่อ หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาประสานงานกับครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองในการส่งต่อสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการแก้ไข และการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559, น. 14 – 17) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีครูที่ปรึกษาเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานและชัดเจนตรวจสอบได้ กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องด้วยนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นอยู่ของการใช้ชีวิตที่ต่างกัน ผ่านการปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจในนักเรียนมากยิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ได้จากการใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักการ ไม่ใช่ความรู้สึคนึกคิดหรือคาดคะเน

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ในการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดนักเรียนตามผลการคัดกรองออกเป็นกลุ่มตามขอบข่ายและ

เกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษากำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน และการส่งเสริมพัฒนา

กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษา ซึ่งต้องให้การป้องกัน และแก้ไขตามกรณี

กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษา ซึ่งต้องให้การช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน

กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความเป็นเลิศ มีความสามารถพิเศษในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านเป็นที่ปรากฏชัดแจ้ง เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนในวัยเดียวกัน ภายใต้อาสาแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพนั้นจนสุดความสามารถ

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนควรควรใส่ใจดูแลนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่ในกรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด และหาวิธีทางในการช่วยเหลือ โดยไม่ละทิ้งนักเรียนจนเกิดเป็นปัญหาของชุมชน การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญอย่างมากในการที่จะพัฒนาให้นักเรียนเติบโตไปเป็นผู้ที่มีคุณภาพของชุมชนต่อไป

4. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกกลุ่มมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งนี้ ยังเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาได้รับการพัฒนามาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

5. การส่งต่อ กรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญห อาจมีบางกรณีที่ปัญหาต่อการแก้ไขเกินความสามารถของครูหรือช่วยแล้ว แต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น สมควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเร่งแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง หากปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของครูเพียงลำพังอาจทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้น จนเป็นปัญหาที่ซับซ้อนจนแก้ไขไม่ได้ ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการส่งต่อนักเรียนได้ ตั้งแต่ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การแก้ไขปัญหานักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือ ฝ่ายปกครอง

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ทำการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกสถานศึกษา หากพิจารณาแล้ว พบว่า เป็นกรณีที่ปัญหามีความยุ่งยากเกินกว่าศักยภาพของสถานศึกษาจะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล คือการทำความรู้จักนักเรียนในแต่ละบุคคล โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักการทางวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นของนักเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มเพื่อให้การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคน โดยการคัดกรองสามารถจัดนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์การคัดกรองที่ทางสถานศึกษาได้กำหนดไว้ ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยแยกออกเป็น การส่งเสริมนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนกลุ่มปกติได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง รวมถึงเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวกลายเป็นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และการพัฒนานักเรียน คือ การจัดกิจกรรมให้การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติ ตามที่สถานศึกษาและชุมชนมุ่งหวัง

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การป้องกันปัญหานักเรียน คือ การให้ความรู้ถึงสาเหตุและประเด็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียน และหาวิธีทางในการป้องกันปัญหา โดยไม่ละทิ้งจนเป็นปัญหาใหญ่เกินแก้ไข ส่วนการแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นการหาสาเหตุของปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหโดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการประเมินและติดตามผลเป็นระยะอย่างใกล้ชิด

5. การส่งต่อ กรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญห อาจมีบางกรณีที่มีปัญหายากต่อการแก้ไขเกินความสามารถของครูประจำชั้น ควรรับดำเนินการส่งต่อ

ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและถูกทางต่อไป การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นส่งต่อไปยังครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียน ได้แก่ ครูกิจกรรมบำบัด ครูกายภาพบำบัด ครูจิตวิทยา ครูแพทย์แผนไทย เป็นต้น

2) การส่งต่อภายนอก สถานศึกษาส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นปัญหาที่ยากเกินความสามารถของสถานศึกษาที่จะให้การดูแลช่วยเหลือได้

วงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA

ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA จากนักการศึกษาไว้ดังนี้

เดมมิ่ง (2004, น. 17 อ้างถึงใน รัฐธรรมนูญ ทอทิพย์, 2563, น. 39) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการที่มีคุณภาพ คือ กระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพจากหลักการที่ชื่อว่า “วงจรคุณภาพ PDCA” ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. Plan คือ การกำหนดเหตุของปัญหา ทำการวางแผนเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น
2. Do คือ การปฏิบัติตามแผน
3. Check คือ ตรวจสอบการปฏิบัติว่าบรรลุตามแผนหรือข้อผิดพลาดระหว่างการปฏิบัติ
4. Act คือ ขอมรับผลจากการปฏิบัติ ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการดำเนินการในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว เปรียบเทียบสภาพความเป็นจริงให้ได้ข้อสรุปว่า ควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไรในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา เพื่อบรรลุผลตามเป้าหมาย

รัตนัดดา สิงห์แก้ว (2562, น. 49) กล่าวว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) คือ การพัฒนาการทำงานในรูปของกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Ac) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก

ชนิษฐา เสนา (2564, น. 37) ได้สรุปว่า วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยทำการวางแผน ดำเนินการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จากนั้นทำการตรวจสอบผลการปฏิบัติที่ได้ และถ้าหากผลที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้จะต้องทำการทบทวน

แผนโดยเริ่มต้นใหม่ดำเนินตามวงจรคุณภาพซ้ำอีกไปเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้น

พัชรา หงคำมี (2565, น. 59 – 60) สรุปไว้ว่า วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) คือ กระบวนการทำงานหรือขั้นตอนที่นำไปสู่การดำเนินงาน เพื่อพัฒนาและควบคุมการทำงานที่เป็นระบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน หมายถึง การวางแผนการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ กำหนดการดำเนินงาน ระยะเวลา การดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ และงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้
2. การปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้
3. การตรวจสอบ หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ว่า ก่อให้เกิดสิ่งที่ได้กำหนดไว้ตามแผนหรือไม่
4. การปรับปรุง หมายถึง การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแผน ปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการ และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาระบบที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

วริยา สายสว่าง (2566, น. 44 – 45) สรุปว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นการเตรียมการล่วงหน้าโดยกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ งบประมาณที่ใช้ และเกณฑ์การประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน (Do) การดำเนินงานต่อเนื่องจากการวางแผน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน วิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการเปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายกับการดำเนินตามแผน เพื่อจะทราบว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) การนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไข หากผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ แต่ถ้าผลการประเมินพบว่าสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการวางแผนครั้งต่อไปต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ PDCA คือ กระบวนการพัฒนางานตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้น ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้กับขั้นตอนทั้ง 5 ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะทำให้กระบวนการทำงานมีคุณภาพได้

การพัฒนาครู

ความหมายของการพัฒนาครู

สุชาติ นิ พLOYครบุรี (2559, น. 30) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการส่งเสริม การพัฒนา การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและพัฒนาเจตคติ วิธีการดำเนินงานของครูให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสามารถในการวัดผลและประเมินผล การปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

สาทิพย์ วงศ์มีแก้ว (2559, น. 17) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพ เจตคติ และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อประสิทธิภาพขององค์กร เป็นกระบวนการที่ควรจัดให้มีขึ้นอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของครูตลอดอายุการทำงาน

อุบล วรรณพาด (2561, น. 13) ได้สรุปการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ประสิทธิภาพให้กับครู ตลอดจนพัฒนาเจตคติ ประสิทธิภาพตามที่สถานศึกษาต้องการ โดยเฉพาะคนที่ยังไม่มีทักษะประสิทธิภาพในงานที่รับผิดชอบ

ลำเนา หมั่นแจ่ม (2562, น. 5) ได้สรุปว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อพัฒนาครูได้มีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพ มีทักษะความชำนาญ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

พระสละสิน ไสสะหวัน (2563, น. 23) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เสริมสร้างเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และพัฒนาทักษะ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานให้กับครูด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาครูจะช่วยให้ครูมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่หลากหลายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการพัฒนาครู

สุจิตรา พวงจันทิก (2559, น. 20) กล่าวว่า การพัฒนาครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพราะการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของครู หากสถานศึกษาได้มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษานั้นก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จและสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถจึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่ช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติบ้านเมือง

รัชณี สิงหาพรหม (2560, น. 43) ได้สรุปว่า การพัฒนาครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากครูมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ เพราะสังคมและบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสนใจต่อครู และหาวิธีการในการพัฒนาครู ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนารายบุคคลหรือเป็นหมู่คณะให้ได้รับความรู้ประสบการณ์ และแนวคิดใหม่ ๆ ในอันที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสถาบันและตนเองต่อไป

สำเนา หมั่นแจ่ม (2562, น. 6) ได้สรุปว่า การพัฒนาครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคนมีความสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน หากสถานศึกษาสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ มีทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้น สามารถที่จะติดตามวิทยาการและเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สถานศึกษาต้องการ ดังนั้น การพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถ้าครูได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านและมีคุณภาพแล้ว ก็เชื่อได้ว่าคุณภาพของผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนาครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากครูเป็นกำลังสำคัญต่อสถานศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ เกิดทักษะและประสบการณ์ในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาหรือสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการพัฒนาครู

มีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปถึงรูปแบบการพัฒนาครู ไว้ดังนี้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552, น. 156 – 157 อ้างถึงใน ปาริชาติ ส่งเสริม, 2557, น. 13)

ได้สรุปถึงรูปแบบการพัฒนาครู ไว้ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ
2. การสอนงานเมื่อได้รับมอบหมายงานใหม่
3. มอบอำนาจในการปฏิบัติงาน
4. การให้ศึกษาดูงานด้วยตนเอง
5. ให้รู้จักรับผิดชอบ
6. ให้หัวหน้างานมีเวลาปรับปรุงงานและริเริ่มงานใหม่
7. สับเปลี่ยน โยกย้ายหน้าที่
8. หาพี่เลี้ยง
9. ให้ทำหน้าที่ผู้ช่วย
10. ให้รักษาการแทน
11. พาไปสังเกตการณ์ด้วยบางโอกาส
12. ส่งไปศึกษาดูงาน
13. ส่งไปประชุม สัมมนา และฝึกอบรม
14. การประชุมระดมความคิดเห็น
15. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
16. ส่งเสริมให้มีบทบาทในองค์กรทางวิชาการ
17. ส่งเข้าประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน
18. จัดหาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานไว้ให้ใช้อย่างเพียงพอ
19. จัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานให้มีพอใช้ทั่วถึง
20. สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาครูอย่างจริงจัง

พทิน แดจวง (2554, น. 41 – 50 อ้างถึงใน ชีรพงษ์ แก้วฝ้าย, 2563, น. 42 – 43) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาครูว่ามีหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสร้างผลงานทางวิชาการ การนิเทศ ติดตาม และการศึกษาต่อ สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาครูและการช่วยให้ครูมีความรู้ ความสามารถและความมั่นใจในการดำเนินชีวิตและการทำงาน การดำเนินการฝึกอบรม จะประกอบด้วย หลักสูตร วิทยากร สื่อ วิทยุวิทยากร จะมีกระบวนการในการฝึกอบรม เช่น การสาธิตหรือ นำกรณีศึกษา

มาเสนอ หรือให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลองทำดู เพื่อให้ได้ผลผลิตคือความรู้ความเข้าใจทักษะเบื้องต้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ได้

2. การศึกษาดูงาน เป็นรูปแบบการพัฒนาครูที่ใช้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้แนวทางการประสบการณ์ตรงจากการสังเกตพูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานของสถานที่ที่ประสบความสำเร็จสูงกว่า ที่องค์กรใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานการเข้าไปศึกษาดูงาน จึงเสมือนได้สัมผัสจริงตามที่ปัจเจกปรัชญาจีนกล่าวว่า “ถ้าฉันเพียงได้ยิน ฉันอาจลืมได้ ถ้าฉันเห็น ฉันจะจำได้ และถ้าฉันลงมือปฏิบัติจริง ฉันจะเข้าใจ”

3. การสร้างผลงานวิชาการ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนคิดค้นนวัตกรรมทำการวิจัย เพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหากระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ภายใต้บริบทของตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการพัฒนาครูที่ดีเป็นการสร้างความเป็นมืออาชีพ ซึ่งจะประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

4. การนิเทศติดตาม มีแนวคิดสำคัญ คือ เพื่อช่วยปรับปรุงแก้ไขพัฒนาคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยบุคคลที่มีความชำนาญเฉพาะเข้าไปช่วยเหลือครู เพื่อให้คุณภาพการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

5. การศึกษาต่อ มีแนวคิดหลักคือการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ (Cognitive Skills) เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ รูปแบบการพัฒนาครูที่ผู้ศึกษาใช้ดำเนินการเพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การฝึกอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงการฝึกอบรมไว้หลายคน ดังนี้

เสาวภา ปัญจจริยะกุล (2561, น. 9 – 10) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาครูที่จัดขึ้นเป็นระบบและครอบคลุม ซึ่งสามารถจัดได้หลายวิธี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ความมุ่งหมายของการฝึกอบรม มีด้วยกัน 2 ประการ คือ เพื่อแก้ปัญหาคาดความรู้ ความชำนาญในสายงานที่ได้รับมอบหมาย และเพื่อพัฒนาปรับปรุงความรู้ในสายงานที่ได้รับมอบหมายให้มากขึ้น ประเภทของการฝึกอบรม สามารถจัดแบ่งได้หลายลักษณะแตกต่างกันไป เช่น ตามช่วงเวลาของการทำงาน ตามจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และตามลักษณะวิธีการฝึกอบรมทั่ว ๆ ไป และการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกอบรม ได้แก่ การทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม

วนิดา เขจรักษ์ (2562, น. 127 – 137) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย ให้ครูที่รับการฝึกอบรมนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อสถานศึกษาและผู้เข้ารับการอบรมเอง ช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ ช่วยให้ ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น การฝึกอบรมเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยในการพัฒนาความสามารถในการทำงานของแต่ละบุคคล ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ ซึ่งเป็นกรรมวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ครูได้เรียนรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ทำให้เกิดความ สามัคคีธรรมขึ้นระหว่างครู และให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเองในด้าน ต่าง ๆ ประเภทการฝึกอบรมจำแนกเป็นการฝึกอบรมก่อนประจำการ ระหว่างประจำการ การฝึก อบรมตามโครงการ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการอบรมที่แตกต่างกัน ตามความต้องการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของครู หลักการฝึกอบรมที่ดีควรประกอบด้วย การสนอง ความต้องการของครูและสถานศึกษา การสร้างบรรยากาศการอบรมที่เหมาะสมโดยเฉพาะ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การอบรมกับผู้รับการอบรม เน้นกระบวนการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การทำงานร่วมกันเป็นทีม การสร้างความผูกพัน การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การสะท้อนผลการอบรม และมีกระบวนการประเมินผลที่เป็นระบบและตรวจสอบได้

ณฐกร หารประสิทธิ์ (2563, น. 18 – 24) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีการตั้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ให้เป็นไปตามเกณฑ์ในด้านการเพิ่มความรู้ ทักษะ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติในทางที่ต้องการ เป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบในระหว่างการทำงาน แบ่งตามลักษณะการปฏิบัติ ได้ 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมครูก่อนการปฏิบัติงานจริงและระหว่างการทำงาน โดยกระบวนการ ฝึกอบรมที่นิยมทั่วไปมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และขั้นตอน ที่ 4 การประเมินผล ซึ่งการฝึกอบรมมีประโยชน์กับครูทุกคนในสถานศึกษา โดยแบ่งประโยชน์ ได้ 3 ด้าน คือ ส่งเสริมด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่ดีต่อการปฏิบัติงาน โดยเป้าหมายของการฝึกอบรมมีด้วยกัน 2 ประการ คือ เพื่อแก้ไขปัญหา การขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงาน และเพื่อพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ และ ความชำนาญในงานให้มากขึ้น การฝึกอบรมครูเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายเนื้อหาที่ใช้อย่าง

จะต้องตรงตามสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูและสถานศึกษา บรรยาภาศในการอบรม เพื่อต่อการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่อบรม ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิทยากรกับผู้เข้าอบรม และระหว่างผู้เข้าอบรม รวมถึงมีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม ที่เป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ข้อมูลพื้นฐาน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 โดยมีความเป็นมาของการก่อตั้ง คือ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาและส่วนกลาง ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และได้ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ลงวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 โดยให้ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ส่วนกลางและประจำจังหวัด จัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกการให้บริการและความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง ทำการวิจัยและอบรมบุคลากร รวมถึงการจัดครูเดินสอนแก่คนพิการและสถานศึกษา โดยระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2546 สังกัดกองการศึกษาสำหรับคนพิการ

ภาระงาน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 เห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมสามัญศึกษาดำเนินการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เพื่อจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการ สนับสนุนการเรียนการสอน การจัดสื่อ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการและความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง การจัดครูเดินสอนแก่คนพิการและสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

บทบาทหน้าที่หลักตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) กำหนดให้ศูนย์การศึกษาพิเศษจัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัย แก่คนพิการตั้งแต่แรกเกิด หรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

บทบาทที่ 1 จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

บทบาทที่ 2 พัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 3 จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 4 จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services)

บทบาทที่ 5 ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา

บทบาทที่ 6 เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 7 จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด

บทบาทที่ 8 ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อมูลครูและบุคลากร

ข้อมูลครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ที่	รายการข้อมูล	วุฒิการศึกษา					รวม	
		จำนวน	ชาย	หญิง	ปริญญาเอก	ปริญญาโท		ปริญญาตรี
1	ผู้อำนวยการ		1		1			1
2	รองผู้อำนวยการ		1			1		1
3	ข้าราชการครู	6	20		3	23		26
4	พนักงานราชการ	4	8			12		12
5	ครูอัตราจ้าง		3			3		3
6	พนักงานธุรการ		1			1		1
7	พี่เลี้ยงเด็กพิการ	2	27			15	14	29
	รวม	12	60	1	4	54	14	73

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 12 พฤศจิกายน 2565

ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2565

ข้อมูลนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2565 ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2565

ที่	ประเภทความพิการ	บริการในศูนย์		บริการนอกศูนย์		รวมแต่ละประเภท
		ไป – กลับ	ที่บ้าน	หน่วยบริการ	รวม	
1	บกพร่องทางการเห็น	0	1	0	1	1
2	บกพร่องทางการได้ยิน	0	0	0	0	0
3	บกพร่องทางสติปัญญา	19	21	35	56	75
4	บกพร่องทางร่างกาย	9	39	40	79	88
5	บกพร่องทางการเรียนรู้	0	0	1	1	1
6	บกพร่องทางการพูดและภาษา	0	0	0	0	0
7	บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์	1	0	0	0	1

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ที่	ประเภทความพิการ	บริการในศูนย์		บริการนอกศูนย์		รวมแต่ละประเภท
		ไป – กลับ	ที่บ้าน	หน่วยบริการ	รวม	
8	ออทิสติก	12	1	18	19	31
9	พิการซ้อน	1	0	1	1	2
รวม		41	62	95	157	198

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 12 พฤศจิกายน 2565

งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ได้กำหนดงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ในโครงสร้างการบริหารงาน เมื่อปีการศึกษา 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบตาม ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดลำปาง มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) การคัด กรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และ 5) การส่งต่อ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง, 2564, น. 3)

ผู้ศึกษาในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความต้องการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษประจำจังหวัดลำปาง เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน และสามารถ นำไปใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้องตามแนวทางการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางมีรูปแบบ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน เป็นขั้นตอน มีกระบวนการทำงาน ที่เป็นระบบ ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ นักเรียนสามารถดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

แดนไพโร สีมาคม (2564) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่คาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

นิษารณ์ เหล่าเขตกิจ (2560) ได้ทำการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระดับปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการป้องกันและแก้ไขมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการส่งต่อ 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ข้อมูลในระเบียบสะสมมีมากเกินไป ผู้ปกครองไม่ยอมรับผลการคัดกรอง นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโฮมรูม ครูไม่ได้รับการอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาและการให้คำปรึกษา และผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก

วรวิฐิ บุตรศรีภูมิ (2563) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน 2) จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ พบว่า ครูที่ปรึกษาควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลทุกคน ควรมีการประชุมวางแผนเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้มีมาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรใช้

ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผน หรือโครงการ หรือกิจกรรม และควรมีครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียนโดยเฉพาะ

ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์ (2564) ได้ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

เสาวลักษณ์ ยมรัตน์ (2561) ได้ทำการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านหนองจาน อำเภอนามนสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนไม่มีแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลาย และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และเมื่อสำรวจความต้องการของบุคลากรในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และได้จัดทำคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองจาน โดยผลการประเมินคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

ศรายุทธ พงศ์ทองเมือง (2564) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนเหนือคลองประชารัฐ จังหวัดกระบี่ พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนเหนือคลองประชารัฐ จังหวัดกระบี่ โดยรวมมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ปนัดดา ฝ้ายสุน (2565) ได้ทำวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า 1) ระดับการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2) ระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านร่างกาย 3) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการคัดกรอง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคู่มือ ดังนี้

อทิทยา มีมัสสุ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือในการจัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1) ความต้องการของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาคู่มือในการจัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของครูในสถานศึกษา พบว่า คู่มือ ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ธรรมชาติของเด็ก 3-6 ปี การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินการใช้คู่มือในการจัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จากคะแนนวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้คู่มือฯ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือฯ โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

เกศกมล ทองจีน (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า 1) ปัญหาในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) คู่มือครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และคำชี้แจง เนื้อหา 7 บท ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของคู่มือฯ พบว่า ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และ 3) ผลการประเมินคู่มือฯ ด้านความเหมาะสม และความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง 2) เพื่อใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

กลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 34 คน

กลุ่มเป้าหมายใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน

1.2 การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 5 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกครู ดังนี้

- 1) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาพิเศษ ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2) เป็นครูผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรสถานศึกษา งานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อม งานประกันคุณภาพ งานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน และงานวินัยและรักษาวินัย
- 3) เป็นผู้ที่เต็มใจให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้า

2. การใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 2) โดยแต่ละขั้นตอนดำเนินงานตามวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ
2. เพื่อใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของครู

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม มีลักษณะแบบ 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และสอนระดับชั้น

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และการส่งต่อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 สร้างแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาและข้อเสนอแนะ

1.4 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน โดยผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

1.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 หาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach) โดยทดลองกับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น โดยผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach) เท่ากับ 0.95

2. แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในรูปแบบการบันทึกวาระการประชุม โดยมีระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

- ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม

-

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่อง

-

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- ร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการพัฒนาคู่มือ

2.2 สร้างแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3 ร่างคู่มือ

2.4 นำแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการและร่างคู่มือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาและข้อเสนอแนะ

2.5 ปรับปรุงแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการและร่างคู่มือตามคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษา

3. แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีลักษณะแบบ 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 รายการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ประกอบด้วย 1.1 ด้านรูปแบบ 1.2 ส่วนนำ 1.3 ส่วนเนื้อหา และ 1.4 ส่วนท้าย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะแบบคำถามปลายเปิด

โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความเหมาะสมโดย ผู้เชี่ยวชาญ

3.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาและข้อเสนอแนะ

3.4 ปรับปรุงแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษา

4. แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม ลักษณะแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียน รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม ดังนี้

- 4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบ
- 4.2 สร้างแบบทดสอบ
- 4.3 นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาและข้อเสนอแนะ
- 4.4 ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4.5 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00
- 4.6 ปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 4.7 หาค่าความเชื่อมั่น (KR_{21}) โดยทดลองกับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น จำนวน 34 คน โดยความเชื่อมั่น (KR_{21}) มีค่าเท่ากับ 0.77
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีลักษณะแบบ 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของครู ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และสอนระดับชั้น
 - ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด
 โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของครู ดังนี้
 - 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามความพึงพอใจ
 - 2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของครู
 - 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาและข้อเสนอแนะ
 - 4) ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจของครูตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
 - 5) หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจของครู (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน โดยผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจของครู (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00
 - 6) ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจของครูตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เพื่อแจ้งและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 นำแบบสอบถามดำเนินการสอบถามกลุ่มเป้าหมาย

1.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อไปสังเคราะห์จัดทำร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ดังนี้

2.1 ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 นำร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางไว้ในที่ประชุมวิพากษ์ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ และเพิ่มเติมเนื้อหาที่เหมาะสม

2.3 รวบรวมข้อเสนอแนะเนื้อหาที่เพิ่มเติมในที่ประชุม และสรุปผลการประชุม

2.4 จัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

2.5 นำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคู่มือ จำนวน 5 คน

2.6 ปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

3.1 ดำเนินการให้ครูทำแบบทดสอบก่อนเริ่มการอบรม

3.2 ดำเนินการจัดอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเวลา 1 วัน

3.3 ดำเนินการให้ครูทำแบบทดสอบหลังการอบรมเสร็จสิ้น

3.4 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งก่อนและหลังการอบรมไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4. เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

4.1 ครูทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เป็นเวลา 1 เดือน

4.2 ภายหลังจากครูทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ทำการสอบถามความพึงพอใจของครู

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจของครูไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตอนที่ 3 นำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ มาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis)

1.2 การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการมาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำผลการประเมินคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ ในตอนที่ 1 นำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ มาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis)

2. การใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการอบรมมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจของครูตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตอนที่ 3 นำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ มาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้น นำผลที่ได้มาแปลผลระดับตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์, 2564, น. 88)

ระดับสภาพปัจจุบันหรือความต้องการของครู

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือความต้องการของครูมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือความต้องการของครูมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือความต้องการของครูปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือความต้องการของครูน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือความต้องการของครูน้อยที่สุด

ระดับความเหมาะสมของกลุ่ม

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ความเหมาะสมของกลุ่มมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความเหมาะสมของกลุ่มมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความเหมาะสมของกลุ่มปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความเหมาะสมของกลุ่มน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50 หมายถึง ความเหมาะสมของกลุ่มน้อยที่สุด

ระดับความพึงพอใจของครู

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจของครูมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจของครูมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจของครูปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจของครูน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจของครูน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง 2) เพื่อใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน ผลปรากฏ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และสอนในระดับอายุ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (n = 34)	ร้อยละ
1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง		
ข้าราชการครู	20	58.82
พนักงานราชการ	11	32.35
พนักงานราชการ	3	8.83

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 34)	ร้อยละ
2. เพศ		
ชาย	10	29.41
หญิง	24	70.59
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	1	2.94
1 – 3 ปี	11	32.35
4 – 6 ปี	10	29.41
6 ปี ขึ้นไป	12	35.30
4. สอนในระดับอายุ		
ระดับอายุ 0 – 6 ปี	5	14.70
ระดับอายุ 7 – 20 ปี	15	44.12
ทั้งสองระดับ	14	41.18

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 เพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 ปี ขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และสอนในระดับอายุ 7 – 20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 44.12

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียน รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับสภาพปัจจุบัน
1. ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	3.10	0.80	ปานกลาง
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.01	0.94	ปานกลาง
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก	2.96	0.54	ปานกลาง
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก	3.00	0.57	ปานกลาง
5. ด้านการส่งต่อ	2.92	0.59	ปานกลาง
ภาพรวม	3.00	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ย 2.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 โดยผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางในแต่ละประเด็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล

ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับสภาพปัจจุบัน
1. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.85	0.74	ปานกลาง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับสภาพ ปัจจุบัน
2. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทิน การดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จัก นักเรียนรายบุคคล	2.88	0.77	ปานกลาง
3. การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อย ปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง	3.32	0.47	ปานกลาง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักนักเรียน รายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.21	0.48	ปานกลาง
5. การบันทึกข้อมูลลงในแบบรู้จัก นักเรียนรายบุคคล	3.26	0.45	ปานกลาง
6. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตาม ปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการ รู้จักนักเรียนรายบุคคล	3.00	0.55	ปานกลาง
7. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผล การดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จัก นักเรียนรายบุคคลในภาพรวมของ สถานศึกษา	3.18	0.46	ปานกลาง
ภาพรวม	3.10	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 รองลงมา คือ การบันทึกข้อมูลลงในแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับสภาพปัจจุบัน
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน	2.88	0.69	ปานกลาง
2. การกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน	2.94	0.55	ปานกลาง
3. การประเมินนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียนด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม	3.09	0.38	ปานกลาง
4. การคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	3.18	0.52	ปานกลาง
5. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน	2.97	0.58	ปานกลาง
6. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา	3.00	0.55	ปานกลาง
ภาพรวม	3.01	0.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการคัดกรองนักเรียน ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 รองลงมา คือ การประเมินนักเรียน ในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทิน การดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับสภาพ ปัจจุบัน
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทิน การดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน	2.91	0.51	ปานกลาง
2. การออกแบบกิจกรรมหรือโครงการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	2.97	0.46	ปานกลาง
3. การจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	3.09	0.57	ปานกลาง
4. การบันทึกผลการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนอย่างเป็นระบบ	2.91	0.51	ปานกลาง
5. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	2.94	0.60	ปานกลาง
6. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผล การดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนในภาพรวมของ สถานศึกษา	2.94	0.60	ปานกลาง
ภาพรวม	2.96	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 รองลงมา คือ การออกแบบกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิบัติการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และการบันทึกผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน คือ 2.91 และ 0.51 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับสภาพปัจจุบัน
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิบัติการดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	2.91	0.62	ปานกลาง
2. การออกแบบกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.00	0.55	ปานกลาง
3. การจัดกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	3.15	0.56	ปานกลาง
4. การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรียนในกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด	2.88	0.54	ปานกลาง
5. การบันทึกผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรียนอย่างเป็นระบบ	2.94	0.60	ปานกลาง
6. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิบัติการดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรียน	3.06	0.55	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับสภาพ ปัจจุบัน
7. การปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา	3.09	0.57	ปานกลาง
ภาพรวม	3.00	0.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การจัดกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 รองลงมา คือ การปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ย 2.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการส่งต่อ

ด้านการส่งต่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับสภาพ ปัจจุบัน
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อ	2.97	0.67	ปานกลาง
2. การออกแบบแผนการส่งต่อภายในและแผนการส่งต่อภายนอก	2.97	0.46	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านการส่งต่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับสภาพ ปัจจุบัน
3. การจัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหา รายการนี้	2.79	0.59	ปานกลาง
4. การประสานงานกับนักสหวิชาชีพ ภายในเพื่อดำเนินการขอส่งต่อภายใน กรณีครูประจำชั้นแก้ปัญหา นักเรียน ไม่ได้	3.09	0.49	ปานกลาง
5. การประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ แก้ปัญหา นักเรียนโดยตรงในการส่งต่อ ภายนอกกรณีนักเรียนที่มีปัญหายาก ต่อการช่วยเหลือ	2.68	0.68	ปานกลาง
6. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอน การส่งต่อ	2.94	0.55	ปานกลาง
7. การปรับปรุงแก้ไขและรายงานผล การดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อ ในภาพรวมของสถานศึกษา	3.03	0.63	ปานกลาง
ภาพรวม	2.92	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการส่งต่อ ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การประสานงานกับนักสหวิชาชีพภายใน เพื่อดำเนินการขอส่งต่อภายในกรณีครูประจำชั้นแก้ปัญหา นักเรียนไม่ได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 รองลงมา คือ การปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อในภาพรวมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ

การประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแก้ปัญหาแก่นักเรียนโดยตรงในการส่งต่อภายนอกกรณีนักเรียนที่มีปัญหาขอความช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ย 2.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68

1.3 ผลการศึกษาความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาแก่นักเรียน และด้านการส่งต่อ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความต้องการของครู
1. ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	4.55	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.43	0.62	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.37	0.56	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาแก่นักเรียน	4.41	0.56	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.44	0.63	มาก
ภาพรวม	4.44	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 โดยสามารถวิเคราะห์ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในแต่ละประเด็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล

ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความต้องการของครู
1. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.59	0.50	มากที่สุด
2. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	4.56	0.50	มากที่สุด
3. การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง	4.53	0.51	มากที่สุด
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.62	0.49	มากที่สุด
5. การบันทึกข้อมูลลงในแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล	4.53	0.51	มากที่สุด
6. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	4.56	0.50	มากที่สุด
7. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคลในภาพรวมของสถานศึกษา	4.47	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม	4.55	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคล

ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 รองลงมา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคลในภาพรวมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความต้องการของครู
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน	4.44	0.50	มาก
2. การกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
3. การประเมินนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม	4.44	0.66	มาก
4. การคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	4.47	0.66	มาก
5. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน	4.32	0.64	มาก
6. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา	4.36	0.71	มาก
ภาพรวม	4.43	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการคัดกรองนักเรียน ภาพรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความต้องการของครู
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.39	0.52	มาก
2. การออกแบบกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.44	0.50	มาก
3. การจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	4.41	0.56	มาก
4. การบันทึกผลการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.35	0.65	มาก
5. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.28	0.55	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความต้องการ ของครู
6. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผล การดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนในภาพรวมของ สถานศึกษา	4.32	0.59	มาก
ภาพรวม	4.37	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียนภาพรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การออกแบบกิจกรรมหรือ โครงการ
ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 รองลงมา คือ
การจัดกิจกรรมหรือ โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.41
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตาม
ปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.28 และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.55

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความต้องการ ของครู
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทิน การดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน	4.44	0.56	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความต้องการ ของครู
2. การออกแบบกิจกรรมหรือ โครงการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.41	0.56	มาก
3. การจัดกิจกรรมหรือ โครงการป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่ครอบคลุม ทุกกลุ่ม	4.41	0.56	มาก
4. การดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน ในกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด	4.47	0.51	มาก
5. การบันทึกผลการป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.41	0.56	มาก
6. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอน การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.41	0.56	มาก
7. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผล การดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในภาพรวม ของสถานศึกษา	4.32	0.68	มาก
ภาพรวม	4.41	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
ภาพรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน
ในกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 รองลงมา คือ
การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
มีค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปรับปรุง

แก้ไขและรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางด้านการส่งต่อ

ด้านการส่งต่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความต้องการของครู
1. การประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อ	4.44	0.61	มาก
2. การออกแบบแผนการส่งต่อภายในและแผนการส่งต่อภายนอก	4.47	0.61	มาก
3. การจัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี	4.47	0.61	มาก
4. การประสานงานกับนักสหวิชาชีพภายในเพื่อดำเนินการขอส่งต่อภายในกรณีครูประจำชั้นแก้ปัญหาไม่ได้	4.44	0.61	มาก
5. การประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแก้ปัญหาให้นักเรียนโดยตรงในการส่งต่อภายนอก กรณีนักเรียนที่มีปัญหาขาดต่อการช่วยเหลือ	4.50	0.66	มาก
6. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อ	4.35	0.65	มาก
7. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อในภาพรวมของสถานศึกษา	4.38	0.65	มาก
ภาพรวม	4.44	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในประเด็นด้านการส่งต่อ ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแก้ปัญหา นักเรียนโดยตรง ในการ ส่งต่อภายนอกกรณีนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.50 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.66 รองลงมา คือ การออกแบบแผนการส่งต่อภายในและแผนการส่งต่อภายนอก มีค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ย 4.35 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.65

1.4 ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและ ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มาวิเคราะห์เนื้อหา จัดเป็นหมวดหมู่และสรุปได้ ดังนี้

- 1) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคล ควรเป็น ข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น
- 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน การคัดกรองนักเรียนเบื้องต้นเพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนานักเรียน โดยเน้นประเด็นที่ใกล้ตัวนักเรียน และเนื้อหาไม่มากจนเกินไป
- 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนต้องมีเหมาะสมต่อสภาพความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
- 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน กิจกรรมที่จัดควรเน้นการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนรายบุคคล หรือกลุ่มย่อยที่มีปัญหาประเภทเดียวกันหรือคล้ายกัน
- 5) ด้านการส่งต่อ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานักเรียน

2. ผลการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผู้ศึกษาได้จัดทำร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง จากนั้นดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีผู้ร่วมประชุม จำนวน 7 คน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางให้ในที่ประชุมวิพากษ์ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ และเพิ่มเติมเนื้อหาที่เหมาะสม

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยแยกออกเป็นประเด็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ไม่มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผู้วางแผน และกำหนดปฏิทินการดำเนินงานขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการเป็นผู้ออกแบบเครื่องมือแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล ครูประจำชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ประเมินความสามารถพื้นฐานตามแบบประเมินต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียน บันทึกลงในแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล แต่ไม่สามารถนำข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคลมาใช้ประโยชน์ หรือพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดความตระหนักถึงความสำคัญและความเข้าใจในกระบวนการของระบบ และการนิเทศติดตามการดำเนินงานขั้นตอนรู้จักนักเรียนรายบุคคล ไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้นนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมาทำการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางกำหนดขึ้น ขาดการนิเทศติดตามการดำเนินงานขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน ครูประจำชั้นรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน (รายห้องเรียน) และมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในภาพรวมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีการออกแบบและจัดกิจกรรมหรือ โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตลอดปีการศึกษา แต่ไม่ครอบคลุมทุกด้าน คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการเป็นผู้ออกแบบเครื่องมือ

และแบบบันทึกที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูประจำชั้นขาดการบันทึกผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ขาดการนิเทศติดตามการดำเนินงานขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน สิ้นปีการศึกษาครูประจำชั้นรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และมีการรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในภาพรวมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีการออกแบบและจัดกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนตลอดปีการศึกษา แต่ไม่ครอบคลุมทุกด้าน ครูประจำชั้นขาดการบันทึกผลการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ขาดการนิเทศติดตามการดำเนินงานขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน สิ้นปีการศึกษาครูประจำชั้นรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และมีการรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนในภาพรวมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

5) ด้านการส่งต่อ คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการเป็นผู้ออกแบบแผนการส่งต่อภายในและแผนการส่งต่อภายนอก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีนักสหวิชาชีพที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ครูกิจกรรมบำบัด ครูกายภาพบำบัด ครูจิตวิทยาคลินิก ครูแพทย์แผนไทย และครูการศึกษาพิเศษ มีการประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี แต่ขาดความต่อเนื่อง ครูประจำชั้นขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการส่งต่อ

2.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยแยกออกเป็นประเด็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกปีการศึกษา ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน ร่วมกันออกแบบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน และมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน ครูประจำชั้นมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การจัดกลุ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ให้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่มและทุกด้าน แบบบันทึกข้อมูลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนควรเน้นบันทึกข้อมูลที่จำเป็น สั้น กระชับ เข้าใจง่าย

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ให้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่มและทุกด้าน โดยเฉพาะกลุ่มมีปัญหาควรมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและดูแลอย่างใกล้ชิด แบบบันทึกข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนควรเน้นบันทึกข้อมูลที่จำเป็น สั้น กระชับ เข้าใจง่าย

5) ด้านการส่งต่อ ครูมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการส่งต่อ มีการจัดประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหาหารือเป็นประจำสม่ำเสมอ และควรมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานักเรียน

2.3 ผลการวิพากษ์ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และเพิ่มเติมเนื้อหาที่เหมาะสมของร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมจากองค์ประกอบ 3 ส่วน รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ มีความเหมาะสมของเนื้อหา เข้าใจง่าย และในส่วนของหัวข้อที่ 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ ควรกล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ก่อนเป็นลำดับแรก

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีความเหมาะสมของเนื้อหา เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้จริง ควรตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์ให้ถูกต้องตามหลักการงานวิชาการ

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก เอกสารแนบ เครื่องมือ แบบเก็บข้อมูล และแบบบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสม

ผู้ศึกษานำผลการวิพากษ์ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ไปจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
รูปแบบ	4.90	0.27	มากที่สุด
ส่วนนำ	4.85	0.29	มากที่สุด
ส่วนเนื้อหา	4.94	0.22	มากที่สุด
ส่วนท้าย	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.90	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายการโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ส่วนท้าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา คือ ส่วนเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่วนนำ มีค่าเฉลี่ย 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 โดยผลการประเมินความเหมาะสมของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในแต่ละรายการดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านรูปแบบของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
1. ปก	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ตัวอักษร			
2.1 ขนาดตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 สีของตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
3. โทนสีของเล่ม	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.90	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านรูปแบบของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเนื้อหา โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ขนาดตัวอักษร สีของตัวอักษร และโทนสีของเล่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 ส่วนรายการประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปก มีค่าเฉลี่ย 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านส่วนนำของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
1. หน้ารองปก	5.00	0.00	มากที่สุด
2. คำนำ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. สารบัญ	4.60	0.55	มากที่สุด
4. คำชี้แจงการใช้คู่มือ	4.80	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม	4.85	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านส่วนนำของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเนื้อหา โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า หน้ารองปก และคำนำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน

5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา คือ คำชี้แจงการใช้คู่มือ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ส่วนรายการประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สารบัญ มีค่าเฉลี่ย 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านส่วนเนื้อหาของคู่มือ
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดลำปาง

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ เหมาะสม
1. บทนำ			
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 วัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 ขั้นตอนของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง			
2.1 โครงสร้างการบริหารงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และผู้ที่เกี่ยวข้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ เหมาะสม
2.4 แผนผังขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.6 ปฏิทินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.94	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านส่วนเนื้อหาของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเนื้อหาโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง บทบาทหน้าที่คณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และผู้ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง แผนผังขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และปฏิทินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันที่ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 ส่วนประเด็นเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านส่วนท้ายของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
ภาคผนวก	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านส่วนท้ายของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 ในประเด็นเนื้อหาภาคผนวก

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มาวิเคราะห์เนื้อหา จัดเป็นหมวดหมู่และสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบ ควรปรับปรุงแบบหน้าปกของคู่มือให้สื่อถึงคำว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ ได้จะมีความเหมาะสมมากขึ้น
2. ส่วนนำ สารบัญเลขหน้าหลักควรใช้ตัวอักษรหนา
3. ส่วนเนื้อหา หัวข้อ 2.5 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ทำเป็นตารางจะดูง่ายและเห็นบทบาทของแต่ละทีมชัดเจนกว่าการเขียนบรรยายเป็นรายชื่อ
4. ส่วนท้าย ไม่มีข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษานำผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือไปพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ฉบับสมบูรณ์ (รายละเอียดดังภาคผนวก จ)

ภาพที่ 4.1 : คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ตอนที่ 2 ผลการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผู้ศึกษาดำเนินการจัดอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2566 เวลา 9.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม 2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 34 คน โดยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.19 ผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ที่	คะแนนก่อนการอบรม	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนหลังการอบรม	คิดเป็นร้อยละ
1	10	33.33	24	80.00
2	13	43.33	26	86.67
3	16	53.33	25	83.33
4	22	73.33	28	93.33
5	18	60.00	28	93.33

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ที่	คะแนนก่อนการอบรม	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนหลังการอบรม	คิดเป็นร้อยละ
6	16	53.33	30	100.00
7	20	66.67	26	86.67
8	8	26.67	24	80.00
9	14	46.67	28	93.33
10	16	53.33	25	83.33
11	16	53.33	24	80.00
12	12	40.00	24	80.00
13	22	73.33	30	100.00
14	23	76.67	30	100.00
15	11	36.67	25	83.33
16	22	73.33	29	96.67
17	12	40.00	26	86.67
18	10	33.33	23	76.67
19	15	50.00	28	93.33
20	24	80.00	30	100.00
21	20	66.67	30	100.00
22	17	56.67	28	93.33
23	15	50.00	29	96.67
24	18	60.00	30	100.00
25	20	66.67	30	100.00
26	24	80.00	30	100.00
27	13	43.33	26	86.67
28	10	33.33	25	83.33
29	11	36.67	27	90.00
30	17	56.67	29	96.67
31	21	70.00	29	96.67
32	22	73.33	30	100.00

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ที่	คะแนนก่อนการอบรม	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนหลังการอบรม	คิดเป็นร้อยละ
33	19	63.33	30	100.00
34	20	66.67	30	100.00
เฉลี่ย	16.68	55.59	27.53	91.76

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ครูจำนวน 34 คน มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยก่อนการอบรม 16.68 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 55.59 คะแนนรวมเฉลี่ยหลังการอบรม 27.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.76 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนรวมเฉลี่ยพบว่า คะแนนรวมเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

ภาพที่ 4.2 : ภาพการอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผู้ศึกษาให้ครู จำนวน 34 คน ทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เป็นเวลา 1 เดือน ในระหว่างวันที่ 25 ตุลาคม
พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 หลังจากนั้นทำการสอบถามความพึงพอใจของครู
ในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดลำปาง ผลปรากฏดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของครู ประกอบด้วย
ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และสอนในระดับอายุ
ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของครู

รายการ	จำนวน (n = 34)	ร้อยละ
1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง		
ข้าราชการครู	20	58.82
พนักงานราชการ	11	32.35
ครูอัตราจ้าง	3	8.83
2. เพศ		
ชาย	10	29.41
หญิง	24	70.59
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	1	2.94
1 – 3 ปี	11	32.35
4 – 6 ปี	10	29.41
6 ปี ขึ้นไป	12	35.30
4. สอนในระดับอายุ		
ระดับอายุ 0 – 6 ปี	5	14.70
ระดับอายุ 7 – 20 ปี	15	44.12
ทั้งสองระดับ	14	41.18

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 เพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 ปี ขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และสอนในระดับอายุ 7 – 20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 44.12

ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านรูปแบบของคู่มือ ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านรูปแบบของคู่มือ	4.50	0.51	มาก
2. ด้านเนื้อหา	4.58	0.47	มากที่สุด
3. ด้านการนำไปใช้	4.62	0.50	มากที่สุด
ภาพรวม	4.57	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านรูปแบบของคู่มือ มีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 โดยผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในแต่ละด้านดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือ
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดลำปาง ด้านรูปแบบของกลุ่มมือ

รูปแบบของกลุ่มมือ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ขนาดของกลุ่มมือ	4.53	0.51	มากที่สุด
2. ความสวยงามของหน้าปก	4.47	0.51	มาก
ภาพรวม	4.50	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านรูปแบบของกลุ่มมือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ขนาดของกลุ่มมือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 รองลงมา คือ ความสวยงามของหน้าปก มีค่าเฉลี่ย 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือ
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดลำปาง ด้านเนื้อหา

เนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึงพอใจ
1. เนื้อหาครอบคลุม	4.59	0.50	มากที่สุด
2. เนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.62	0.49	มากที่สุด
3. เนื้อหาของกลุ่มมือตรงกับความต้องการของผู้ใช้	4.56	0.50	มากที่สุด
4. การลำดับขั้นตอนของเนื้อหาเหมาะสม	4.50	0.51	มาก
5. เนื้อหามีความกระชับ เข้าใจง่าย	4.65	0.54	มากที่สุด
ภาพรวม	4.58	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านเนื้อหา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า เนื้อหาที่มีความกระชับ เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 รองลงมา คือ เนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การลำดับขั้นตอนของเนื้อหาเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการนำไปใช้

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	4.53	0.51	มากที่สุด
2. การประชุมวางแผน กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน ออกแบบกิจกรรมหรือโครงการและแบบบันทึก	4.56	0.50	มากที่สุด
3. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (การเยี่ยมบ้านนักเรียน)	4.56	0.50	มากที่สุด
4. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (เก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย)	4.62	0.55	มากที่สุด
5. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (บันทึกข้อมูลนักเรียนลงในแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล)	4.65	0.49	มากที่สุด
6. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน (กำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน)	4.62	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึงพอใจ
7. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการคัดกรอง นักเรียน (ประเมินนักเรียนในด้านข้อมูล นักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูล สภาพแวดล้อม)	4.56	0.50	มากที่สุด
8. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการคัดกรอง นักเรียน (คัดกรองนักเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา)	4.56	0.56	มากที่สุด
9. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน (จัดกิจกรรมหรือ โครงการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุม ทุกกลุ่ม)	4.76	0.43	มากที่สุด
10. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน (บันทึกการได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ)	4.71	0.52	มากที่สุด
11. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (จัดกิจกรรมหรือ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม)	4.71	0.46	มากที่สุด
12. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (แก้ไขปัญหา นักเรียนในกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด)	4.59	0.50	มากที่สุด
13. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (บันทึกการได้รับ การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน อย่างเป็นระบบ)	4.59	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึงพอใจ
14. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งต่อ (ประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี)	4.59	0.50	มากที่สุด
15. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งต่อ (ประสานงานกับนักศึกษาวิชาชีพลายใน ศูนย์ฯ เพื่อดำเนินการขอส่งต่อภายใน)	4.71	0.46	มากที่สุด
16. การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งต่อ (ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแก้ปัญหา นักเรียนโดยตรงในการขอส่งต่อภายนอก)	4.65	0.49	มากที่สุด
17. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทิน การดำเนินงาน	4.56	0.50	มากที่สุด
18. การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผล การดำเนินงาน	4.68	0.47	มากที่สุด
ภาพรวม	4.62	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ด้านการนำไปใช้ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (จัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 รองลงมา คือ การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน (บันทึกการได้รับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ) และการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (จัดกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 และ 0.46 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีค่าเฉลี่ย 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง 2) เพื่อใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้สรุปผลการค้นคว้าอิสระดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สรุปผลได้ ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ

2) ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

1.2 การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีขั้นตอนการดำเนินการโดยเริ่มจากการร่างคู่มือ วิพากษ์ร่างคู่มือ พบว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เนื้อหาเหมาะสม เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ส่วนท้าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ส่วนเนื้อหา ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่วนนำ และปรับปรุงคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้เป็นฉบับสมบูรณ์

2. การใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สรุปผลได้ ดังนี้

ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยทำแบบทดสอบก่อนการอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีคะแนนรวมเฉลี่ย 16.68 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 55.59 และหลังการอบรมมีคะแนนรวมเฉลี่ย 27.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.76 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนรวมเฉลี่ย พบว่า คะแนนรวมเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

3. ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สรุปผลได้ ดังนี้

ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านรูปแบบของคู่มือ

อภิปรายผล

1. การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้ส่งหนังสือ เรื่อง การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และรายงานผลการสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดให้เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 เป็นเดือนแห่งการเยี่ยมบ้าน ให้สถานศึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนและรายงานสรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิษกรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอลอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ทราบความเป็นอยู่ทางบ้าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และแดนไพร สีมาคม (2564) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2) ความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมาก ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความหลากหลายของนักเรียนซึ่งแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน นอกจากสภาพความพิการแล้วการเลี้ยงดูจากครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปทั้งด้านดีและด้านลบ การรู้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นได้รู้จักนักเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์คัดกรองนักเรียน ดังนั้น การที่จะได้มาซึ่งข้อมูลนักเรียนแต่ละคนจำเป็นต้องมีเครื่องมือ วิธีการ และความสามารถของครูประจำชั้น

ที่หลากหลายตามหลักวิชาการ ดังที่ เสาวลักษณ์ ขมรัตน์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองจาน อำเภอนามนสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนควรมีการวางแผนงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.2 การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้ ร่างคู่มือวิพากษ์ ร่างคู่มือ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้เป็นฉบับสมบูรณ์ พบว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เนื้อหาเหมาะสม เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก ดังที่ พรหมเพราวดี หันตรา (2558) ได้สรุปขั้นตอนการจัดทำคู่มือ 3 ขั้นตอน ดังนี้ วางแผนร่างคู่มือ เตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ และทดสอบคู่มือ สอดคล้องกับ สุภานันท์ บัณเฑาะ (2561) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคู่มือว่า ผู้เชี่ยวชาญมีส่วนช่วยอย่างมากในการให้คำแนะนำต่าง ๆ และได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนร่างคู่มือ การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ และการทดสอบคู่มือ

2. การใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

การอบรมการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยให้ครูทำแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม พบว่า คะแนนรวมเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมากขึ้นหลังจากได้รับการอบรม ดังที่ เสาวภา ปัญจจริยะกุล (2561) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาครูที่จัดขึ้นเป็นระบบและครอบคลุม ซึ่งสามารถจัดได้หลายวิธี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น ความมุ่งหมายของการฝึกอบรม มีด้วยกัน 2 ประการ คือ เพื่อแก้ปัญหาการขาดความรู้ ความชำนาญในสายงานที่ได้รับมอบหมาย และเพื่อพัฒนาปรับปรุงความรู้ในสายงาน

ที่ได้รับมอบหมายให้มากขึ้น สอดคล้องกับ วนิตา เขจรักษ์ (2562) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะ และเจตคติในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายให้ครูที่รับการฝึกอบรมนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติจริง อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อสถานศึกษาและผู้เข้ารับการอบรมเอง ช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น และณัฐกร หารประสิทธิ์ (2563) ได้สรุปว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนให้เป็นไปตามเกณฑ์ในด้านการเพิ่มความรู้ ทักษะ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติในทางที่ต้องการ เป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบในระหว่างการปฏิบัติงาน แบ่งตามลักษณะการปฏิบัติได้ 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมครูก่อนการปฏิบัติงานจริง และระหว่างการปฏิบัติงาน

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ด้านการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังที่ เกศกมล ทองจีน (2566) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ครูมีความพึงพอใจหลังการใช้คู่มือครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบและรูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอติยา มีมัสสุ (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาคู่มือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อคู่มือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านเนื้อหาและด้านกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางควรพัฒนาครูและบุคลากรในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางนำไปสู่การปฏิบัติได้

2. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางควรมีการนิเทศ ติดตามผลการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางควรมีการเผยแพร่คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่ศูนย์การศึกษาพิเศษอื่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดทำเป็นคู่มือในแต่ละขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จนเกิดเป็นทักษะและมีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

- เกษมกล ทองจีน. (2566). การพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(1), 779 – 791.
- ขนิษฐา เสนา. (2564). ผลการใช้วิธีทัศน์แบบสาธิต เรื่องการบริหารจัดการโครงการกิจกรรมนักศึกษาด้วยวงจรเดมมิง (PDCA) สำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- จุติกรณ นิสสัย. (2558). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา).
- ชลธาร สมาน. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของ โรงเรียนสบเมยวิทยาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ณฐกร หารประสิทธิ์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ Google Classroom เพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับครู ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยบูรพา).
- ณฐพัฒน์ ฤงพลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- แดนไพโร สีมาคม. (2564). ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 21(4), 183 – 194.

- ชัยรัตน์ ทองทิพย์. (2563). การบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนในเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร).
- ชิตินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าดึ่งห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ธีรพงษ์ แก้วฝ่าย. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- นิษฐา กลิ่นเอี่ยม. (2561). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดป่าจั่ว สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต).
- นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร).
- เบญจวรรณ ฆารประเดิม. (2559). การพัฒนาคู่มือการฝึกอบรมการทำเกษตรผสมผสานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเกษตรกรบ้านศรีวิสัย ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ปนัดดา ฝายสุน. (2565). การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์).
- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

- ปาริชาติ ส่งเสริม. (2557). การพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนบ้านอู่เม่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.
(การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสารคาม).
- พระสละสิน ไสสะหวัน. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ *Active learning*
โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย วัดไชยะพุทธาราม นะคอนไถสอนพมวิหาน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- พริ้มเพราวดี หันตรา. (2558). การพัฒนากลุ่มมือครองตน ครองคน ครองงาน จากวรรณคดีไทย
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- พัชรา หงคำมี. (2565). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจร
คุณภาพเคมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- มะลิวัน สมศรี. (2558). การพัฒนากลุ่มพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- รัชณี สิงหาพรหม. (2560). ความพึงพอใจในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- รุ่งนภา สุขสำแดง. (2563). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ลัดดาวรรณ นวลสงค์. (2558). การพัฒนากลุ่มปฏิบัติการการทำแผนที่ทุนมนุษย์เพื่อสุขภาวะของ
เครือข่ายชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา เครือข่ายลจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท
เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน จังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

- ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์. (2564). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. วารสารสังคมเพื่อการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(2), 26 – 34.
- วนิดา เขจรักษ์. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้ทักษะบูรณาการภาษาอังกฤษกับ
วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ,
สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- วรวิทย์ บุตรศรีภูมิ. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- วริยา สายสว่าง. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง
(PDCA) สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาภาพลันธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารและการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ศรายุทธ พงศ์ทองเมือง. (2564). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของครูในโรงเรียนเหนือคลองประชาบำรุง จังหวัดกระบี่. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(42),
204 – 219.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง. (2564). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนปีการศึกษา 2564. ลำปาง : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2557). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือ
เด็กนักเรียน. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2563). (ร่าง) คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือ
เด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ฉบับพัฒนา พ.ศ. 2563). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.
กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สาทิพย์ วงศ์มีแก้ว. (2559). การพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนบ้านดงบาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564.

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำเนา หมิ่นแจ่ม. (2562). การพัฒนาครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (รายงานผลการวิจัย).

เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สุจิตรา พวงจันทิก. (2559). การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านเพียงหลวง 10 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

สุชาลีนิ พลอยครบุรี. (2559). การพัฒนาครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนิมพลวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชัยภูมิเขต 1.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุพจน์ พ่วงสิริ. (2559). การพัฒนาคู่มือความจริงเสริม เรื่อง การใช้เครื่องวัดปริมาณไขมันในร่างกาย สำหรับนิสิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ชั้นปีที่ 1 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

สุภานันท์ ปันงาม. (2561). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

สุวิจักขณ์ สายช่วย. (2563). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.

เสาวภา ปัญจจริยะกุล. (2561). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รายงานผลการวิจัย).

เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เสาวลักษณ์ ขมรัตน์. (2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษา

โรงเรียนบ้านหนองจาน อำเภอนามนสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา.

วารสารคุุณยัฒนัตถิตทางสังคมศาสตร์, 8(2), 101 – 115.

อติดา มีมัสสุ. (2565). การพัฒนาคู่มือในการจัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3), 1187 – 1199.

อนุสรณ์ เหล็กคำ. (2565). การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2.

(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์).

อุบล วรรณพาด. (2561). รูปแบบการพัฒนาคูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

1. ศาสตราจารย์ ดร.สมเกตุ อุทโยธา นักวิชาการ
2. นายอัมรินทร์ พันธุ์ไธ ผู้อำนวยการ โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร
จังหวัดเชียงใหม่
3. อาจารย์ ดร.นวพร ชลาภักษ์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. นางเขมจิรา เสวตรตันเสถียรศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
5. นางสาวพิรารวรรณ หอระดีศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2
6. นายคชาวุธ อักษร ครูชำนาญการพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9
จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว.๖๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน นางชมจิรา เสวตรัตนเสถียร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณูฯ คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลำเนา หมีนแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓๗-๒๖๓-๙๑๘๘

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๒๗๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลำเนา หมีนแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๕๓-๒๖๓-๕๑๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๒๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อุทโยธา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณุช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมีนแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๖-๒๖๓-๙๑๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๕๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมั่นแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓๗-๒๖๓-๙๔๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว.๕๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน นางเชมจิรา เสวตรัตนเสถียร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมีนแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ รุ่งวัน)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๗-๒๖๓-๙๑๘๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๕๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ ดร.นพพร ชลารักษ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลำเนา หมื่นแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓๗-๒๖๓-๙๑๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๕๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน นางสาวพิลาวรรณ หอระดี
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลำเนา หมื่นแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ รุ่งวัน)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓๗-๒๖๓-๙๑๔๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/๕๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน นายคราวัช อักษร

ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ๙ จังหวัดขอนแก่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณนุช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมั่นแจ่ม เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัง พลวัน)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๙/-๒๖๓-๙๙๘๘๑

ภาคผนวก ก

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการค้นคว้าอิสระ

ที่ อว ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/๔๐๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมั่นแจ่ม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อทำการค้นคว้าอิสระ ในระหว่างวันที่ ๔ สิงหาคม - ๒๙ กันยายน ๒๕๖๖ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
โทร.๐๙-๓๒๖๓-๙๑๔๑
ผู้วิจัย ๐๘๓-๘๖๒-๕๑๕๕

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการทำการค้นคว้าอิสระ

แบบสอบถาม

สภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การตอบแบบสอบถามของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้ เพราะจะทำให้ทราบถึงสภาพสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง

แบบสอบถามนี้สำหรับการหาข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และด้านส่วนตัวของผู้ตอบแต่ประการใด

กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อและตอบตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อจะได้้นำข้อมูลไปพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง
3. ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนหมายเลข ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

☐ ข้าราชการครู ☐ พนักงานราชการ ☐ ครูอัตราจ้าง

2. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

[illegible]

[illegible]

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล

.....

.....

.....

2. การคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

.....

.....

.....

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน

.....

.....

.....

5. การส่งต่อ

.....

.....

.....

ระเบียบวาระการประชุมเชิงปฏิบัติการ
จัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดลำปาง
ครั้งที่ 1/2566

วัน..... ที่..... เดือน..... 2566 เวลา น.

ณ ห้องประชุม 1 อาคารเทพรัตน์ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

- ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม

-

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่อง

-

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- ร่างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยมีเนื้อหา ประกอบด้วย...

มติที่ประชุม

.....

**แบบประเมินความเหมาะสมของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความเหมาะสมของกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง แต่ละประเด็นเนื้อหาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่
เมื่อพิจารณาแล้วให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยมาก
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

และโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะ
ของท่านไปปรับปรุงกลุ่มการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดลำปางต่อไป จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ตอบกลับคืนจักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

แบบประเมินมีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รายการประเมินกลุ่มฯ ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านรูปแบบ
- 1.2 ส่วนนำ
- 1.3 ส่วนเนื้อหา
- 1.4 ส่วนท้าย

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.1 ด้านรูปแบบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ที่	ประเด็นเนื้อหา	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
1	ปก						
2	ตัวอักษร						
	2.1 ขนาดตัวอักษร						
	2.2 สีของตัวอักษร						
3	โทนสีของเล่ม						

1.2 ส่วนนำ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ที่	ประเด็นเนื้อหา	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
1	หน้ารองปก						
2	คำนำ						
3	สารบัญ						
4	คำชี้แจงการใช้คู่มือ						

1.3 ส่วนเนื้อหา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ที่	ประเด็นเนื้อหา	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
1	บทนำ						
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ						
	1.2 วัตถุประสงค์						
	1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ						

ที่	ประเด็นเนื้อหา	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
	1.4 ขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง						
2	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง						
	2.1 โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง						
	2.2 บทบาทหน้าที่คณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางและผู้ที่เกี่ยวข้อง						
	2.3 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง						

ที่	ประเด็นเนื้อหา	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
	2.4 แผนผังขั้นตอน การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง						
	2.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง						
	2.6 ปฏิทินการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง						

1.4 ส่วนท้าย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ประเด็นเนื้อหา	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5	
ภาคผนวก						

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

**แบบทดสอบก่อนการอบรมพัฒนาครูในการใช้คู่มือการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - 1.1 วัดความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 - 1.2 วัดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 - 1.3 วัดเจตคติต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 2. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 3. ข้อสอบทั้งหมดมี 30 ข้อ
 4. ในแต่ละข้อให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
-

1. ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของคุณศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีทั้งหมดกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง?

1) 3 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล ส่งเสริมพัฒนาและป้องกันปัญหานักเรียน และส่งต่อ

2) 4 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมพัฒนาและป้องกันปัญหานักเรียนและส่งต่อ

3) 5 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และส่งต่อ

4) 6 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ส่งต่อ และนิเทศติดตาม

2. ข้อใดกล่าวถึงกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องที่สุด?

1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน ครูทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง

2) หัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่ครอบครัวต้องการ

4) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพียงผู้เดียว

3. คณะกรรมการในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน?

1) คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)

2) คณะกรรมการส่งเสริมและติดตาม (ทีมนิเทศติดตาม)

3) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน)

4) คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

4. ข้อใดคือบทบาทหน้าที่หลักของครูประจำชั้นในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือช่วยเหลือเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง?

- 1) จัดทำเครื่องมือ แบบเก็บข้อมูล แบบบันทึกผลการดำเนินงาน
- 2) ประเมินศักยภาพนักเรียนตามแบบประเมิน
- 3) ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือ
- 4) ประสานงาน อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีความสำคัญต่อระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนอย่างไร?

- 1) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการงบประมาณ
- 2) เป็นข้อมูลที่รวบรวมและนำมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน
- 3) เป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับครูประจำชั้นในการช่วยเหลือเหลือนักเรียน
- 4) เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้วางแผนพัฒนานักเรียน

6. การคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง แบ่งออกเป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง?

- 1) 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ และกลุ่มมีปัญหา
- 2) 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
- 3) 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
- 4) 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ

7. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน?

- 1) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพและพัฒนาได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 2) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนจัดเพื่อนักเรียนกลุ่มปกติเป็นหลัก
- 3) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนช่วยป้องกันมิให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา
- 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาสเปเชียลโอลิมปิก

8. นักเรียนคนใดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ควรได้รับการช่วยเหลือโดยด่วนที่สุด?
- 1) เด็กชายเอ บกพร่องทางร่างกายฯ นอนติดเตียงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
 - 2) เด็กชายบี บกพร่องทางสติปัญญา มีพฤติกรรมซ้าาย ชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม
 - 3) เด็กชายซี บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ มักจะโมโหร้าย ทำลายข้าวของและเพื่อนในชั้นเรียน
 - 4) เด็กชายดี บุคคลออทิสติก มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ลุกเดินไปมาในชั้นเรียนบ่อยครั้ง ขณะที่ครูกำลังสอน
9. ข้อใดเป็นเหตุผลที่จำเป็นต้องส่งต่อนักเรียน?
- 1) เกิดกรณีปัญหาที่มีความยากกว่าการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วพฤติกรรมไม่ดีขึ้น
 - 2) เกิดกรณีปัญหาที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของครูผู้รับผิดชอบ
 - 3) เกิดกรณีปัญหาที่ไม่เคยเกิดขึ้นในชั้นเรียน
 - 4) เกิดกรณีปัญหาที่ตกลงกันไม่ได้
10. ข้อใดจัดเป็นการส่งต่อภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง?
- 1) ส่งต่อนักเรียนไปพบจิตแพทย์
 - 2) ส่งต่อนักเรียนไปพบนักกิจกรรมบำบัด
 - 3) ส่งต่อนักเรียนไปพบนักสังคมสงเคราะห์
 - 4) ส่งต่อนักเรียนไปพบนักโภชนาการ
11. ท่านคิดว่าวิธีการของครูท่านใดไม่ถูกต้องตามหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการรู้จักนักเรียนรายบุคคล
- 1) ครูแจ้งผู้ปกครองนักเรียนในห้องเรียนล่วงหน้าถึงวันเวลาที่จะออกเยี่ยมบ้าน
 - 2) ครูดาวขอให้พี่เลี้ยงเด็กพิการและครูสอนเสริมช่วยสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย อิศวิ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ปัญหา
 - 3) ครูฟ้าบันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง/ญาติ/เพื่อนบ้าน
 - 4) ครูเดือนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมาเล่าให้คนในครอบครัวฟังเพื่อให้เกิดความสนใจและสงสารนักเรียน

12. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

- 1) ครูสมชายดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแผนและปฏิทินการดำเนินงานขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน
- 2) ครูสมหญิงกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของตนเองตามความคิดความรู้สึกละตัวเอง
- 3) ครูสนใจคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
- 4) ครูสมคิดรายงานผลการคัดกรองนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายห้องเรียนให้งานระบบการดูแลช่วยเหลือทราบ

13. เด็กชายปีเตอร์นักเรียนออทิสติกมีความสามารถพิเศษด้านการจำธงชาติของประเทศต่าง ๆ ครูประจำชั้นควรจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียน ยกเว้นข้อใด?

- 1) กิจกรรมตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 2) กิจกรรมตามหน่วยการจัดประสบการณ์
- 3) กิจกรรมชุมชนคุณธรรม
- 4) กิจกรรมวันอาเซียน

14. ครูประจำชั้นพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวทำร้ายผู้อื่นเมื่อหงุดหงิด ชั้นแรกครูควรทำอย่างไร?

- 1) ศึกษาประวัติและข้อมูลนักเรียนจากแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล
- 2) ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 3) หาวิธีปรับพฤติกรรมนักเรียน
- 4) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี

15. นักเรียนมีปัญหาเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูควรจัดกิจกรรมจึงจะเหมาะสมมากที่สุด?

- 1) กิจกรรมตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 2) กิจกรรมชุมชนคุณธรรม
- 3) กิจกรรมกีฬา
- 4) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

16. นักเรียนมีพฤติกรรมชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม/ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูควรทำอย่างไรเพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมนักเรียน?

- 1) ปลดปล่อยให้นักเรียนเป็นอิสระ เมื่อนักเรียนพร้อมก็จะเข้ากลุ่มด้วยตนเอง
- 2) จับนักเรียนให้นั่งในกลุ่มใหญ่และบังคับให้นั่งนิ่งจนหมดเวลาเรียน
- 3) จัดที่นั่งสำหรับนักเรียนโดยให้เข้ากลุ่มเล็ก 2 – 3 คน ในช่วงเวลาที่กำหนดเป็นระยะ ๆ
- 4) ครูกระตุ้นนักเรียนให้มีการโต้ตอบสื่อสารมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ในห้องเรียน

17. ครูประจำชั้นควรแนะนำผู้ปกครองที่ลูกมีปัญหาติดเล่นโทรศัพท์ ให้ปฏิบัติต่อลูก ยกเว้นข้อใด?

- 1) ตกลงกับลูกในการใช้เวลาเล่นโทรศัพท์
- 2) ทำโทษทันทีที่ลูกเล่นโทรศัพท์
- 3) พ่อแม่มีเวลาอยู่และเล่นกับลูกให้มากขึ้น
- 4) พ่อแม่งดใช้โทรศัพท์ขณะที่อยู่กับลูก

18. เด็กชายเอกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาถูกบิดาทุบตีบ่อยครั้งที่เมาสุรา ทำให้เด็กชายเอกมีรอยแผลฟกช้ำตามลำตัว เป็นไข้ทำให้ขาดเรียนบ่อย ครูประจำชั้นควรทำสิ่งต่อไปนี้ยกเว้นข้อใด?

- 1) ศึกษาข้อมูลประวัติครอบครัว
- 2) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี
- 3) แจ้งตำรวจ
- 4) หาทางพูดคุยใกล้ชิดกับนักเรียนให้รู้สึกไว้วางใจ

19. กรณีการช่วยเหลือนักเรียนที่เกินความสามารถของครูประจำชั้น ควรมีการดำเนินการต่อไปอย่างไร?

- 1) ส่งต่อภายนอกทันที
- 2) หยุดการช่วยเหลือนักเรียน
- 3) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี
- 4) พยายามหาวิธีการช่วยเหลือต่อไป

20. เด็กหญิงเพลงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายฯ มีปัญหาด้านสุขภาพกาย ทำผิดรูป ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการฝึกยืนและเดิน แต่ทางศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางขาดผู้เชี่ยวชาญด้านกายอุปกรณ์ ครูประจำชั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ยกเว้นข้อใด?

- 1) ฝึกนักเรียนต่อไปถึงแม้จะมีอุปสรรค
- 2) จัดทำบันทึกรายชื่อความขอส่งต่อภายนอก
- 3) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหาการเรียน
- 4) ติดตามผลการส่งต่อภายนอก

21. ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่เกี่ยวกับครูประจำชั้น?

- 1) ต้องการความรู้ในด้านการฟื้นฟูศักยภาพนักเรียนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น
- 2) ต้องการเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- 3) ต้องการวิธีการคัดกรองที่ชัดเจนและสะดวกในการใช้มากขึ้น
- 4) ถูกทุกข้อ

22. ปัจจัยในข้อใดส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด?

- 1) มีระบบงานที่เข้มแข็งและครูมีประสบการณ์
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) ครูมีเจตคติที่ดีและมีความสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4) มีการวางแผนบริหารงบประมาณของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

23. ท่านเห็นด้วยกับหลักคิดในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในข้อใดมากที่สุด

- 1) การส่งเสริม/แก้ไขปัญหานักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับครูประจำชั้นเพียงผู้เดียว
- 2) ครูสามารถใช้วิธีการเดียวกันที่เคยได้ผลมาใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาคล้ายกันก็จะได้ผลเช่นกัน
- 3) ครูควรใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันในการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนตามศักยภาพของนักเรียน
- 4) นักเรียนบางคนยากต่อการพัฒนาเพราะศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

24. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญที่สุดควรเริ่มต้นจากข้อใด?

- 1) พัฒนาระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน
- 2) สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งพร้อมรับการประเมิน
- 3) ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน
- 4) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน

25. ท่านคิดว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ข้อใดไม่ควรกระทำ?

- 1) บันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคลตามความเป็นจริง
- 2) สังเกตพฤติกรรมนักเรียนในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง
- 3) นำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของปีที่แล้วมารายงานซ้ำ
- 4) สัมภาษณ์เพื่อนบ้านของนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลบางอย่างที่คิดว่าทางครอบครัวอาจปกปิด

26. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน

- 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ตามเกณฑ์การคัดกรองที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางกำหนด
- 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางสามารถพัฒนา ปรับปรุงเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานในการคัดกรองนักเรียน
- 3) นักเรียนกลุ่มปกติ คือ กลุ่มที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางไม่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เนื่องจากผ่านเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนว่าไม่มีปัญหาในด้านนั้น ๆ
- 4) ครูทำการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางกำหนดเท่านั้น ไม่คัดกรองนักเรียนเองตามความรู้สึกล้วนตัว

27. ท่านคิดว่าครูคนใดทำไม่ถูกต้อง?

- 1) ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการโดยให้นักเรียนทุกกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรม
- 2) ครูแดงสอนเด็กชายชาวที่มีปัญหาด้านพัฒนาการตามแผนการแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 3) ครูเขียวจัดกิจกรรมซ่อมแผนเผชิญเหตุโดยให้นักเรียนเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาเข้าร่วมกิจกรรม
- 4) ครูส้มไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมกระตุ้นตนเองได้ จึงทำบันทึกขอส่งต่อภายใน

28. จรรยาบรรณในการรับ – ส่งต่อ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนควรปฏิบัติเคร่งครัด ยกเว้นข้อใด?

- 1) จัดทำเอกสารการส่งต่อภายนอกเพื่อเป็นหลักฐาน
- 2) ไม่รับนักเรียนมาดำเนินการช่วยเหลือที่เกินความสามารถของตนเอง
- 3) ครูประจำชั้นเพียงคนเดียวไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่าย
- 4) นำเรื่องราวของนักเรียนไปเล่าให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนฟัง

29. ขั้นตอนในการส่งต่อนักเรียนที่ครูประจำชั้นควรคำนึงถึงมากที่สุด

- 1) พิจารณาข้อมูลนักเรียนจากการคัดกรองและรายงานความช่วยเหลือเบื้องต้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 2) ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงกระบวนการช่วยเหลือและให้ผู้ปกครองตัดสินใจ
- 3) ประสานกับผู้ที่จะช่วยเหลือโดยเอกสารก่อนส่งนักเรียน
- 4) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษารายกรณีหากพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

30. ปัญหาในการส่งต่อของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ข้อใดส่งผลกระทบมากที่สุด?

- 1) การส่งต่อภายในไม่เข้มแข็ง เนื่องจากมีนักสหวิชาชีพไม่เพียงพอทั้งจำนวนนักเรียน
- 2) การส่งต่อภายนอกไม่เข้มแข็ง เนื่องจากขาดการติดต่อประสานเครือข่ายความร่วมมือ
- 3) ไม่มีการดำเนินงานขั้นตอนการส่งต่ออย่างเป็นระบบ
- 4) การบริหารจัดการภายในไม่เข้มแข็ง ขาดความน่าเชื่อถือจากองค์กรภายนอก

**เฉลยแบบทดสอบก่อนการอบรมพัฒนาครูในการใช้คู่มือการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	3	11	4	21	4
2	1	12	2	22	3
3	2	13	3	23	3
4	3	14	1	24	4
5	2	15	4	25	3
6	3	16	3	26	3
7	2	17	2	27	3
8	3	18	3	28	4
9	1	19	3	29	1
10	2	20	1	30	3

**แบบทดสอบหลังการอบรมพัฒนาครูในการใช้คู่มือการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - 1.1 วัดความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 - 1.2 วัดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 - 1.3 วัดเจตคติต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 2. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
 3. ข้อสอบทั้งหมดมี 30 ข้อ
 4. ในแต่ละข้อให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
-

1. ข้อใดคือบทบาทหน้าที่หลักของครูประจำชั้นในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง?

- 1) จัดทำเครื่องมือ แบบเก็บข้อมูล แบบบันทึกผลการดำเนินงาน
- 2) ประเมินศักยภาพนักเรียนตามแบบประเมิน
- 3) ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือ
- 4) ประสานงาน อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

2. ท่านคิดว่าวิธีการของครูท่านใดไม่ถูกต้องตามหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการรู้จักนักเรียนรายบุคคล

- 1) ครูแจ้มแจ้มผู้ปกครองนักเรียนในห้องเรียนล่วงหน้าถึงวันเวลาที่จะออกเยี่ยมบ้าน
- 2) ครูดาวขอให้พี่เลี้ยงเด็กพิการและครูสอนเสริมช่วยสังเกตพฤติกรรมของเด็กชายอิคคิวเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ปัญหา
- 3) ครูฟ้าบันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง/ญาติ/เพื่อนบ้าน
- 4) ครูเดือนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมาเล่าให้คนในครอบครัวฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสงสารนักเรียน

3. นักเรียนมีพฤติกรรมชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม/ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูควรทำอย่างไรเพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมนักเรียน?

- 1) ปลดปล่อยให้นักเรียนเป็นอิสระ เมื่อนักเรียนพร้อมก็จะเข้ากลุ่มด้วยตนเอง
- 2) จับนักเรียนให้นั่งในกลุ่มใหญ่และบังคับให้นั่งนิ่งจนหมดเวลาเรียน
- 3) จัดที่นั่งสำหรับนักเรียน โดยให้เข้ากลุ่มเล็ก 2-3 คน ในช่วงเวลาที่กำหนดเป็นระยะ ๆ
- 4) ครูกระตุ้นนักเรียนให้มีการโต้ตอบสื่อสารมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ในห้องเรียน

4. ปัจจัยในข้อใดส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด?

- 1) มีระบบงานที่เข้มแข็งและครูมีประสบการณ์
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) ครูมีเจตคติที่ดีและมีความสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4) มีการวางแผนบริหารงบประมาณของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. ปัญหาในการส่งต่อของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ข้อใดส่งผลกระทบมากที่สุด?

- 1) การส่งต่อภายในไม่เข้มแข็ง เนื่องจากมีนักสหวิชาชีพไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- 2) การส่งต่อภายนอกไม่เข้มแข็ง เนื่องจากขาดการติดต่อประสานเครือข่ายความร่วมมือ

- 3) ไม่มีการดำเนินงานขั้นตอนการส่งต่ออย่างเป็นระบบ
- 4) การบริหารจัดการภายในไม่เข้มแข็ง ขาดความน่าเชื่อถือจากองค์กรภายนอก

6. คณะกรรมการในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน?

- 1) คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)
- 2) คณะกรรมการส่งเสริมและติดตาม (ทีมนิเทศติดตาม)
- 3) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน)
- 4) คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

7. การคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง แบ่งออกเป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง?

- 1) 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ และกลุ่มมีปัญหา
- 2) 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
- 3) 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
- 4) 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ

8. เด็กชายปีเตอร์นักเรียนออทิสติกมีความสามารถพิเศษด้านการจำธงชาติของประเทศต่าง ๆ ครูประจำชั้นควรจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียน ยกเว้นข้อใด?

- 1) กิจกรรมตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 2) กิจกรรมตามหน่วยการจัดประสบการณ์
- 3) กิจกรรมยุวชนคนคุณธรรม
- 4) กิจกรรมวันอาเซียน

9. เด็กหญิงเพลงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายฯ มีปัญหาด้านสุขภาพกาย ทำผิดรูป ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการฝึกยืนและเดิน แต่ทางศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปางขาดผู้เชี่ยวชาญด้านกายอุปกรณ์ ครูประจำชั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ยกเว้นข้อใด?

- 1) ฝึกนักเรียนต่อไปถึงแม้จะมีอุปสรรค
- 2) จัดทำบันทึกรายชื่อความขอส่งต่อภายนอก
- 3) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหากรณี
- 4) ติดตามผลการส่งต่อภายนอก

10. จรรยาบรรณในการรับ – ส่งต่อ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนควรปฏิบัติเคร่งครัด ยกเว้น ข้อใด?

- 1) จัดทำเอกสารการส่งต่อภายนอกเพื่อเป็นหลักฐาน
- 2) ไม่รับนักเรียนมาดำเนินการช่วยเหลือที่เกินความสามารถของตนเอง
- 3) ครูประจำชั้นเพียงคนเดียวไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่าย
- 4) นำเรื่องราวของนักเรียนไปเล่าให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับนักเรียนฟัง

11. ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีทั้งหมดกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง?

- 1) 3 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล ส่งเสริมพัฒนาและป้องกันปัญหานักเรียน และส่งต่อ
- 2) 4 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมพัฒนาและป้องกันปัญหานักเรียน และส่งต่อ
- 3) 5 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และส่งต่อ
- 4) 6 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ส่งต่อ และนิเทศติดตาม

12. ข้อใดจัดเป็นการส่งต่อภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง?

- 1) ส่งต่อนักเรียนไปพบจิตแพทย์
- 2) ส่งต่อนักเรียนไปพบนักกิจกรรมบำบัด
- 3) ส่งต่อนักเรียนไปพบนักสังคมสงเคราะห์
- 4) ส่งต่อนักเรียนไปพบนักโภชนาการ

13. กรณีการช่วยเหลือนักเรียนที่เกินความสามารถของครูประจำชั้น ควรมีการดำเนินการต่อไปอย่างไร?

- 1) ส่งต่อนอกพื้นที่
- 2) หยุดการช่วยเหลือนักเรียน
- 3) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี
- 4) พยายามหาวิธีการช่วยเหลือต่อไป

14. ท่านคิดว่าครูคนใดทำไม่ถูกต้อง?

- 1) ครูดำจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการโดยให้นักเรียนทุกกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรม
- 2) ครูแดงสอนเด็กชายขาวที่มีปัญหาด้านพัฒนาการตามแผนการแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP)
- 3) ครูเขียวจัดกิจกรรมซ่อมแผนเผชิญเหตุโดยให้นักเรียนเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาเข้าร่วมกิจกรรม
- 4) ครูส้มไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมกระตุ้นตนเองได้ จึงทำบันทึกขอส่งต่อภายใน

15. ข้อใดกล่าวถึงกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องที่สุด?

- 1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจนครูทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง
- 2) หัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่ครอบครัวต้องการ
- 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพียงผู้เดียว

16. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

- 1) ครูสมชายดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแผนและปฏิทินการดำเนินงานขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน
- 2) ครูสมหญิงกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของตนเองตามความคิดความรู้สึกของตนเอง
- 3) ครูสนใจคัดกรองนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
- 4) ครูสมคิดรายงานผลการคัดกรองนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายห้องเรียนให้งานระบบการดูแลช่วยเหลือทราบ

17. ข้อใดต่อไปนี้อีกว่าถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่เกี่ยวกับครูประจำชั้น?

- 1) ต้องการความรู้ในด้านการฟื้นฟูศักยภาพนักเรียนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น
- 2) ต้องการเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- 3) ต้องการวิธีการคัดกรองที่ชัดเจนและสะดวกในการใช้มากขึ้น
- 4) ถูกทุกข้อ

18. ขั้นตอนในการส่งต่อนักเรียนที่ครูประจำชั้นควรคำนึงถึงมากที่สุด

- 1) พิจารณาข้อมูลนักเรียนจากการคัดกรองและรายงานความช่วยเหลือเบื้องต้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 2) ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงกระบวนการช่วยเหลือและให้ผู้ปกครองตัดสินใจ
- 3) ประสานกับผู้ที่จะช่วยเหลือโดยเอกสารก่อนส่งนักเรียน
- 4) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษารายกรณีหากพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

19. การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมีความสำคัญต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร?

- 1) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการงบประมาณ
- 2) เป็นข้อมูลที่รวบรวมและนำมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน
- 3) เป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับครูประจำชั้นในการช่วยเหลือนักเรียน
- 4) เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้วางแผนพัฒนานักเรียน

20. นักเรียนมีปัญหาเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูควรจัดกิจกรรมจึงจะเหมาะสมมากที่สุด?

- 1) กิจกรรมตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 2) กิจกรรมคุรุชนคนคุณธรรม
- 3) กิจกรรมกีฬา
- 4) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

21. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญที่สุดควรเริ่มต้นจากข้อใด?

- 1) พัฒนาระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน
- 2) สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งพร้อมรับการประเมิน
- 3) ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน
- 4) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน

22. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน?

- 1) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพและพัฒนาได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 2) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนจัดเพื่อนักเรียนกลุ่มปกติเป็นหลัก
- 3) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนช่วยป้องกันมิให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา
- 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาเปเชีล โอлимпิก

23. ครูประจำชั้นควรแนะนำผู้ปกครองที่ลูกมีปัญหาติดเล่นโทรศัพท์ ให้ปฏิบัติต่อกับลูกอย่างไรข้อใด?

- 1) ตกลงกับลูกในการใช้เวลาเล่นโทรศัพท์
- 2) ทำโทษทันทีที่ลูกเล่นโทรศัพท์
- 3) พ่อแม่มีเวลาอยู่และเล่นกับลูกให้มากขึ้น
- 4) พ่อแม่งดใช้โทรศัพท์ขณะที่อยู่กับลูก

24. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน

- 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ตามเกณฑ์การคัดกรองที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางกำหนด
- 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางสามารถพัฒนา ปรับปรุงเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานในการคัดกรองนักเรียน
- 3) นักเรียนกลุ่มปกติคือกลุ่มที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางไม่จำเป็นต้องให้ความดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เนื่องจากผ่านเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนว่าไม่มีปัญหาในด้านนั้น ๆ
- 4) ครูทำการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางกำหนดเท่านั้น ไม่คัดกรองนักเรียนเองตามความรู้สึส่วนตัว

25. นักเรียนคนใดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ควรได้รับการช่วยเหลือโดยด่วนที่สุด?

- 1) เด็กชายเอ บกพร่องทางร่างกาย นอนติดเตียงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
- 2) เด็กชายบี บกพร่องทางสติปัญญา มีพฤติกรรมขี้อาย ชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม
- 3) เด็กชายซี บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ มักจะไม่โห่ร้อง ทำลายข้าวของและเพื่อนในชั้นเรียน
- 4) เด็กชายดี บุคคลออทิสติก มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ลุกเดินไปมาในชั้นเรียนบ่อยครั้ง ขณะที่ครูกำลังสอน

26. เด็กชายเอกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาถูกบิดาทุบตีบ่อยครั้งที่เมาสุรา ทำให้เด็กชายเอกมีรอยแผลฟกช้ำตามลำตัว เป็นไข้ทำให้ขาดเรียนบ่อย ครูประจำชั้นควรทำสิ่งต่อไปนี้อย่างใด?

- 1) ศึกษาข้อมูลประวัติครอบครัว
- 2) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี
- 3) แจ้งตำรวจ
- 4) หาทางพูดคุยใกล้ชิดกับนักเรียนให้รู้สึกไว้วางใจ

27. ท่านคิดว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ข้อใดไม่ควรกระทำ?

- 1) บันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคลตามความเป็นจริง
- 2) สังเกตพฤติกรรมนักเรียนในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
- 3) นำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของปีที่แล้วมารายงานซ้ำ
- 4) สัมภาษณ์เพื่อนบ้านของนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลบางอย่างที่คิดว่าทางครอบครัว

และถูกต้อง

อาจปกปิด

28. ข้อใดเป็นเหตุผลที่จำเป็นต้องส่งต่อนักเรียน?

- 1) เกิดกรณีปัญหาที่มีความยากกว่าการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วพฤติกรรมไม่ดีขึ้น
- 2) เกิดกรณีปัญหาที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของครูผู้รับผิดชอบ
- 3) เกิดกรณีปัญหาที่ไม่เคยเกิดขึ้นในชั้นเรียน
- 4) เกิดกรณีปัญหาที่ตกลงกันไม่ได้

29. ครูประจำชั้นพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวทำร้ายผู้อื่นเมื่อหงุดหงิด ชั้นแรกครูควรทำอย่างไร?

- 1) ศึกษาประวัติและข้อมูลนักเรียนจากแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล
- 2) ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 3) หาวิธีปรับพฤติกรรมนักเรียน
- 4) จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี

30. ท่านเห็นด้วยกับหลักคิดในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในข้อใดมากที่สุด

- 1) การส่งเสริม/แก้ไขปัญหานักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับครูประจำชั้นเพียงผู้เดียว
- 2) ครูสามารถใช้วิธีการเดียวกันที่เคยได้ผลมาใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาคล้ายกันก็จะได้ผลเช่นกัน
- 3) ครูควรใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันในการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนตามศักยภาพของนักเรียน
- 4) นักเรียนบางคนยากต่อการพัฒนาเพราะศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

**เฉลยแบบทดสอบหลังการอบรมพัฒนาครูในการใช้คู่มือการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	3	11	3	21	4
2	4	12	2	22	2
3	3	13	3	23	2
4	3	14	3	24	3
5	3	15	1	25	3
6	2	16	2	26	3
7	3	17	4	27	3
8	3	18	1	28	1
9	1	19	2	29	1
10	4	20	4	30	3

**แบบสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือ
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การตอบแบบสอบถามของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้ เพราะจะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

แบบสอบถามนี้สำหรับการหาข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และด้านส่วนตัวของผู้ตอบแต่ประการใด

กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อและตอบตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อจะได้้นำข้อมูลไปพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย

1. ด้านรูปแบบของคู่มือ
2. ด้านเนื้อหา
3. ด้านการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

โปรดเขียนหมายเลข ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร

☐ ข้าราชการครู

☐ พนักงานราชการ

☐ ครูอัตราจ้าง

2. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ น้อยกว่า 1 ปี

☐ 1 – 3 ปี

☐ 3 – 5 ปี

☐ 5 ปี ขึ้นไป

4. สอนในระดับชั้น

☐ เตรียมความพร้อม (อายุ 0 – 6 ปี)

☐ เตรียมความพร้อม (อายุ 7 -20 ปี)

☐ ทั้งสองระดับ

**ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง**

โปรดเขียนหมายเลข ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์
ต่อไปนี้

5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง พึงพอใจในระดับมาก

3 หมายถึง พึงพอใจในระดับปานกลาง

2 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อย

1 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านรูปแบบของคู่มือ						
1)	ขนาดของคู่มือ					
2)	ความน่าสนใจของหน้าปก					

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
2. ด้านเนื้อหา						
1)	เนื้อหาครอบคลุม					
2)	เนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้จริง					
3)	เนื้อหาของคู่มือตรงกับความต้องการของผู้ใช้					
4)	การลำดับขั้นตอนของเนื้อหาเหมาะสม					
5)	เนื้อหามีความกระชับ เข้าใจง่าย					
3. ด้านการนำไปใช้						
1)	การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง					
2)	การประชุมวางแผน กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน ออกแบบกิจกรรม/โครงการและแบบบันทึก					
3)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (การเยี่ยมบ้านนักเรียน)					
4)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (เก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย)					
5)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (บันทึกข้อมูลนักเรียนลงในแบบรู้จักนักเรียนรายบุคคล)					
6)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน (กำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน)					
7)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน (ประเมินนักเรียนในด้านข้อมูลนักเรียน ด้านข้อมูลครอบครัว และด้านข้อมูลสภาพแวดล้อม)					
8)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน (คัดกรองนักเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา)					

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
9)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (จัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม)					
10)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (บันทึกการได้รับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ)					
11)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน (จัดกิจกรรม/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม)					
12)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน (แก้ไขปัญหา นักเรียนในกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด)					
13)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน (บันทึกการได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างเป็นระบบ)					
14)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งต่อ (ประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี)					
15)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งต่อ (ประสานงานกับนักสหวิชาชีพภายในศูนย์ฯ เพื่อดำเนินการขอส่งต่อภายใน)					
16)	การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการส่งต่อ (ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแก้ปัญหานักเรียน โดยตรงในการขอส่งต่อภายนอก)					
17)	การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามปฏิทินการดำเนินงาน					
18)	การปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลการดำเนินงาน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กลุ่มบริหารงานวิชาการ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงได้กำหนดให้มีงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีการพัฒนาเครื่องมือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ฉบับนี้ จะเป็นแนวทางดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามนโยบาย และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ร่วมจัดทำเอกสารฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงการใช้คู่มือ	ง
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	3
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	6
2.1 โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	6
2.2 บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	7
2.3 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	10
2.4 แผนผังขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	11
2.5 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	12
2.6 ปฏิทินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	21
ข้อมูลรู้จักนักเรียนรายบุคคล	22
แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียน	28
เกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	36
แบบสรุปการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	42
แบบบันทึกการได้รับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รายบุคคล	50
แบบสรุปการได้รับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รายห้องเรียน	53
แบบบันทึกการได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รายบุคคล	54
แบบสรุปการได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รายห้องเรียน	57
แผนการส่งต่อตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	58
บันทึกข้อความ ขอส่งต่อภายใน	59
บันทึกข้อความ ขอส่งต่อภายนอก	61
หนังสือส่งต่อภายนอก	63

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาทหน้าที่คณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แผนผังขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และปฏิทินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ครูและบุคลากรได้เข้าใจการใช้คู่มือและเห็นแนวทางในการศึกษา คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ดังนั้น ครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางควรศึกษาคู่มือการดำเนินงานด้วยตนเองให้เข้าใจและให้มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานตามขั้นตอน ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางฉบับนี้ จะช่วยให้ท่านประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวปณณช คำจิตแจ่ม
วัน เดือน ปีเกิด	15 มีนาคม 2524
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 62/1 ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน รหัสไปรษณีย์ 51000
อีเมลแอดเดรส	kimkikpoonya@gmail.com
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2559 – 2560 ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2543 – 2546 หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2561 – 2562 ครูผู้ช่วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2560 – 2561 ครูผู้ช่วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเลย จังหวัดเลย พ.ศ. 2557 – 2560 ตำแหน่ง พนักงานราชการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น